

DE MILITAIRE SPECTATOR

MAANDBLAD VOOR KRIJGSWETENSCHAP

Directeur J. MOORMAN Hoofdredac. D. A. VAN HILTEN, DEN HAAG
Res. Luitenant-Kolonel der Infanterie. Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.

Redacteuren:

J. J. C. P. WILSON, Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf.
M. R. H. CALMEIJER, Kapitein van den Generalen Staf.
A. ETERMAN, Kapitein der artillerie.

Redactie en Administratie: Zwarteweg 1, Den Haag — Tel. 117783 en 117784
Abonnement f 2.63 per kwartaal. Indië en Buitenland f 12.50 per jaar. Losse Nummers f 1.05
Postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V.

110e JAAR No. 9 NADruk VERBODEN SEPTEMBER 1941

**PUBLICATIES VAN DE KRIJSGESCHIEDKUNDIGE
AFDEELING VAN HET HOOFDREGELINGSBUREAU**

VI

DE GEVECHTEN BIJ BOXMEER EN BIJ SAMBEEK

(10 Mei 1940)

bewerkt door J. J. C. P. WILSON,
Luitenant-Kolonel van den Generalen Staf,

onder toezicht van den Generaal-Majoor N. T. CARSTENS,
Hoofd van het Hoofdregelingsbureau.

Troependeel.
15e Grensbataljon.

Stafkaartblad: Vierlingsbeek (West).

Inleiding

Terwijl de sterke Noordvleugel van de Duitse legers, die op 10 Mei 1940 den aanval tegen Frankrijk begonnen, van Lottum (beneden Venlo) tot en met Eijsden de rivier de Maas trachtte te overschrijden, werd een Duitse nevengegroep ingezet tegen de Maas tusschen Vierlingsbeek en Mook en tegen het Maas-Waalkanaal.

De aanval van deze nevengegroep toont kennelijk twee zwaartepunten; het eene lag bij Mook, waar zich een hevige strijd ontwikkelde, het andere

bij Gennepe, waar het den tegenstander gelukte de brug onvernield in handen te krijgen.¹⁾ Een en ander ging gepaard met nevenaantallen bij het Maas-Waalkanaal, bij St. Agatha (Zuid van Cuyk), bij Boxmeer en bij Sambeek.

Een beschrijving van de gevechten bij Boxmeer en Sambeek wordt in de hier volgende studie openbaar gemaakt. Het ligt in het voornemen een studie betreffende het gevecht bij Mook te doen volgen.

In deze studie is alles, wat reeds in studie No. 3 „Algemeene gegevens betreffende de inrichting der Maaslinie” is vermeld geworden, weggelaten. Voor een juist inzicht is het dus noodig de lezing van studie No. 3 te doen voorafgaan aan de bestudeering van het hierna gestelde.²⁾

De gevechten bij Boxmeer en bij Sambeek werden geleverd door het 15e grensbataljon (15 G.B.) en wel voornamelijk door de 2e en de 3e compagnie van dat bataljon. 2-15 G.B. bestond uit Zuidhollanders en wel voor het grootste deel uit Rotterdammers, die niet-altijd „gemakkelijke” soldaten zijn geweest; 3-15 G.B. bestond voornamelijk uit Limburgers en Nijmegenaren. Alle drie de categorieën bewezen echter op 10 Mei 1940 te behooren tot de beste en taaiste vechtsoldaten.

De beschrijving is gegrond op verklaringen en verslagen van den bataljons- en de compagniescommandant(en), van alle sectiecommandanten van 2 en 3-15 G.B., alsmede van alle commandanten van groepen en stukken, die daadwerkelijk aan den strijd hebben deelgenomen. Voorts zijn verschillende burgers ter plaatse gehoord en is een uitgebreid en nauwgezet terreinonderzoek ingesteld, zoowel voor als na de samenstelling der studie. Het laatste terreinbezoek heeft de overtuiging versterkt, dat de studie een volledig en juist beeld geeft van de beide gevechten, omdat het mogelijk bleek de vijandelijke actie in het terrein te kunnen volgen en op grond van de terreinsgesteldheid te kunnen verklaren.

Slechts ten aanzien van de juiste tijdstippen verschillen de verslagen. In de studie zal evenwel worden aangetoond, dat vergelijking der verslagen, aangevuld door andere gegevens, wel de mogelijkheid schept om ook ten aanzien van den tijd het juiste te vinden.

De gevechten bij Boxmeer en Sambeek zijn slechts zeer plaatselijke acties geweest, die enkele uren duurden en waarin slechts zwakke troepen tegenover elkander stonden. Zij zijn nochtans zeer leerzaam en daarenboven voor beide partijen eervol: voor onze troepen, omdat zij als kleine minderheid op verbeterde wijze hebben gevochten³⁾, voor den tegenstander om de stoutmoedigheid van zijn aanvallen en de prachtige uitbuiting van de terreinsomstandigheden.

1. Algemeene toestand bij 15 G.B. (zie kaart no. 1).

15 G.B. onder commando van Majoor J. H. ALMA bezette de Maaslinie tusschen paal 139 en paal 153. Van Zuid naar Noord waren opgesteld:

a. 1-15 G.B. (res. Kapitein E. P. C. WOLFS) van paal 139 tot paal 144 (Commandopost te Vierlingsbeek).

¹⁾ Vergelijk studie No. 1: Het gevecht bij Mill in De Militaire Spectator van Maart 1941 (No. 3).

²⁾ Verwezen wordt naar De Militaire Spectator van Juni 1941 (No. 6).

³⁾ Een Duitsch officier verzekerde Majoor ALMA na zijn gevangenneming: „Ihre Leute haben glänzend gekämpft”.

- b. 3-15 G.B. (res. Kapitein H. M. C. AARTS) van paal 144 tot paal 147,5 (cp. te SambEEK).¹⁾
 c. 2-15 G.B. (Kapitein J. C. VAN HOUWENINGE) van paal 147,5 tot paal 153 (cp. te Boxmeer).

1-15 G.B. nam niet aan de gevechten deel en werd 's middags op last van hoogerhand tezamen met het nevenbataljon (I-41 R.I.) teruggenomen naar Deurne, dus achter de Peel-Raamstelling. Deze compagnie blijft verder nagevoeg buiten beschouwing; alleen de Noordelijkste sectie heeft onder vuur gelegen.

De Cp. van den bataljonscommandant was gevestigd in het gemeentehuis van St. Anthonis.

Noord van 2-15 G.B. stond 4-II-26 R.I. aan de Maas ter weerszijden van de brug van Gennep.

In totaal lagen aan de Maas in het bataljonsvak 37 kazematten, waarvan 14 in het vak van 1-15 G.B., 9 in dat van 3-15 G.B. en 14 in dat van 2-15 G.B. Voorts waren 1 en 3-15 G.B. elk versterkt met 1 stuk 4,7 pag. en 1 stuk 8 staal en 2-15 G.B. met 2 stukken pag. en 1 stuk 6 veld van 26 bt. 6 veld.

In het bataljonsvak bevonden zich 5-2 R.H. te Boxmeer, 6-2 R.H. te Oploo en 3-2 R.H. te Sint-Anthonis, die vernielingsopdrachten West van de Maas moesten uitvoeren. Zij zijn — krachtens hun instructie — in den vroegen morgen van 10 Mei afgemarcheerd naar 's-Hertogenbosch.²⁾

Tenslotte waren in het bataljonsvak op vernielingsgebied werkzaam de groep politietroepen te Boxmeer onder bevel van den S.M.I. VAN TILBURG en genietroepen van het detachement van den reserve-Kapitein ir. C. FRETTS, welke laatste eveneens na het volbrengen van hun taak, teruggingen. Aan de groep politietroepen was o.m. opgedragen de vernieling van de drie pontveren bij Boxmeer, SambEEK en Vierlingsbeek (objecten 1624, 1629 en 1622) en het vernielen van de bruggen over de Graafsche Raam in de kunstwegen St. Anthonis-SambEEK, St. Anthonis-Boxmeer (Witte brug) en Rijkevoort-Beugen (objecten 1613, 1614 en 1615). Het vernielen van deelen van de stuw in de Maas bij Afferden (object 1652) geschiedde door de infanterie. Bij deze stuw moest bovendien een zinkschepensperring worden gemaakt door een detachement torpedisten, dat evenwel — door gebrek aan personeel — veel te zwak was.

Van het bataljon bevonden zich op den oostelijken Maasoever:

- a. 5 versperringsploegen; elk sterk 1 commandant en 5 man, voor elk der objecten 1604 (aspergeversperring), 1608, 1609, 1607 en 1603 (alle verhakkingen). Hiervan werden de detachementen voor 1603 en 1607 gegeven door 2-15 G.B., de overige door 3-15 G.B.
 b. 2 grenswachtdetachementen en wel bij Hommersum (van 2-15 G.B.), sterk 2 sergeanten, 1 korporaal en 15 soldaten, en te Siebengewald (van 3-15 G.B.), sterk 1 sergeant, 1 korporaal en 16 soldaten.
 c. een stationswacht te Gennep, sterk 12 man (van 2-15 G.B.).

In totaal stonden dus op den oostelijken Maasoever 42 man van 2-15 G.B. en 36 man van 3-15 G.B. Bij laatstgenoemde Compagnie stonden deze troepen onder het bevel van Res. 1e Luitenant L. F. BERRETTY.³⁾

¹⁾ Kapitein AARTS was eerst begin Mei met het commando over de compagnie belast en zou op 9 Mei worden overgeplaatst.

²⁾ Zie studie No. 3. Mil. Spectator 1941, No. 6, blz. 220.

³⁾ Bovendien stonden er luisterposten van 2 man op den Oost. Maasoever.

Er was telefonische verbinding tusschen de C.Cn. en den B.C., alsmede tusschen de C.Cn. en de meeste sectiecommandanten. Alle verbindingen waren bovengronds. Tijdens het gevecht werden de meeste telefoonlijnen naar de S.Cn. gestoord, vermoedelijk door het artillerievuur; de telefonische verbinding van de C.Cn. met den B.C. werd eveneens verbroken, o.a. nadat de groep Politietroepen te Boxmeer de Witte Brug in den kunstweg Boxmeer — St. Anthonis krachtens haar instructie had opgeblazen. Kapitein VAN HOUWENINGE wist door ordonnansen de verbinding met den B.C. in stand te houden ¹⁾ (de afstand bedroeg 6½ km); zij konden de sectiecommandanten, tengevolge van het hevige artillerievuur, evenwel niet bereiken.

Bij 3-15 G.B. hetzelfde beeld, doch bij deze Compagnie wisten bijzonder moedige ordonnansen nog bij de S.Cn. te komen. Inmiddels waren de mogelijkheden hiertoe bij deze compagnie wel iets gunstiger.

Evenals elders aan de Maas was — mede door het gemis aan eenige reserve — de bevelvoering derhalve practisch onmogelijk; sectie- en groepscommandanten moesten op eigen gezag en naar eigen inzicht handelen. ²⁾

Wat het terrein betreft, leert een blik op de kaart (en in het terrein zelve spreekt zulks nog veel duidelijker), dat in het vak der 2e compagnie een ideaal overgangspunt is gelegen nabij paal 150, dus juist nabij het oostelijkste punt van de naar het oosten gekeerde rivierbocht. De bedekte terreinen aan den kunstweg Heijen—Afferden naderen hier de rivier tot op nauwelijks 200 meter afstand ³⁾; bovendien domineert dit bedekte terrein den westelijken oever. Alle voordeelen van gedekte nadering en gedekte opstelling der artillerie en waarneming zijn hier voor den aanvaller aanwezig. Bovendien leidt een harde opmarsweg naar het overgangspunt. Voorts kan het naar het Oosten gekromde riviervak bij pl. 150 slechts moeilijk door het verdedigende vuur worden bestreken; flankering is — tengevolge van de kleine krommingsstraal der rivier — alleen over zeer kleine afstanden mogelijk.

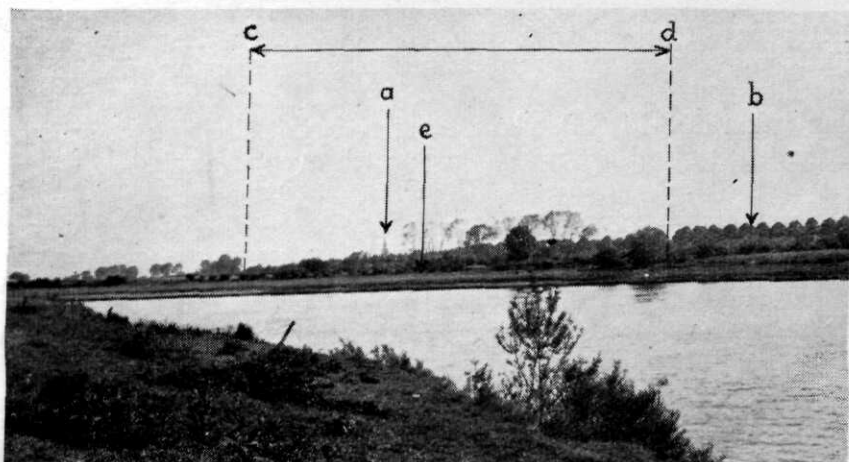
De gunstige overgangsplaats heeft slechts een geringe breedte; meer naar het Zuiden en naar het Noorden vormt de rivier 2 naar het Westen gekeerde bochten, die den verdediger de mogelijkheid van vuurconcentratie bieden. Bovendien liggen aldaar op den oostelijken oever breede deelen van het winterbed, die vrij open zijn. De eenige bedektheid wordt gevormd door heggen. Opgemerkt wordt, dat deze heggen, die veelal loodrecht op de rivier staan, zeer hinderlijk zijn voor flankerend schietende wapens, aan welks schutters zij het uitzicht volledig benemen. In dit opzicht is de toestand voor den verdediger bij Heijen iets gunstiger dan oost van Boxmeer; bij Heijen vormt de kunstweg naar het pontveer evenwel een object, waaraan extra aandacht moest worden besteed.

Een tweede gunstig overgangspunt — waarheen eveneens een harde opmarsweg leidt — is gelegen bij het dorp Afferden, dat in een breed vak de rivier tot op 250 meter nadert. Een nadeel voor den aanvaller is evenwel, dat hier het overgangspunt in een recht riviergedeelte, dat dus gemakkelijk

¹⁾ Daar op den kunstweg Boxmeer—St. Anthonis bovendien op 3 plaatsen verhakkingen waren gesteld, was de telefoonlijn op 4 plaatsen verbroken, zoodat herstelling onbegonnen werk was.

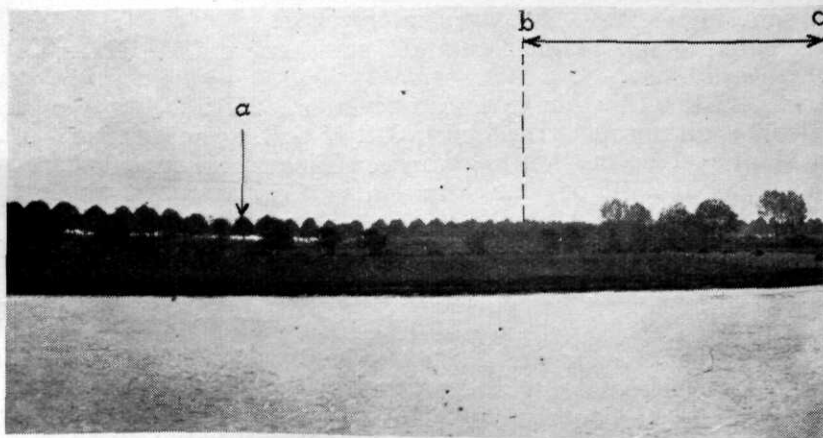
²⁾ Bij beide compagnieën waren enkele kazematten door veldtelefoonlijnen met de S.Cn. verbonden. De draad was uiteraard echter zeer kwetsbaar. Toch heeft men in het begin van het gevecht wel plezier van deze provisorische verbinding gehad.

³⁾ Zie afb. 1 en 2 en kaart No. 2.

Afb. 1. Gezicht van den Westelijken naar den Oostelijken Maasoever. Genomen bij kazemat 66 S. in vrijwel Noordelijke richting.

- a.* Kerk van Heyen.
- b.* Kunstweg Afferden—Heyen.
- c. d.* Het bedekte terrein juist tegenover kazemat 67 S., van waaruit overgangspogingen zijn gedaan.
- e.* Punt van waar foto 3 is genomen.

Afb. 2. Gezicht van den Westelijken naar den Oostelijken Maasoever. Genomen bij kazemat 66 S. in vrijwel Oostelijke richting.

- a.* Kunstweg Afferden—Heyen.
- b. c.* Het Noordelijkste deel van het bedekte terrein, West van dien kunstweg, waaruit de belangrijkste en uiteindelijke geslaagde overgangspogingen plaats vonden.

geënfleerd kan worden, is gelegen. Voorts is de strook tusschen Afferden en de rivier beduidend meer open dan het terrein bij paal 150.

Op den westelijken oever ligt langs de volle lengte der stuw, onmiddellijk

langs de Maas een hoog grondlichaam ¹⁾, waarachter de kunstweg van Sambeek naar het pontveer gedekt is gelegen. Het 1500 meter lange stuweiland bemoeilijkt een overgang, daar men de rubberbooten over dit eiland heen zou moeten tillen.

In het vak van 3-15 G.B. vormde het riviergedeelte, juist tegenover het dorp Afferden dus wel het meest aangewezen overgangsvak.

2. Gebeurtenissen vóór 10 Mei 4.00. ²⁾

De troepen van 15 G.B. waren, evenals andere grens- en kusttroepen, sedert 7 Mei in hun stellingen, waar een gedeelte op wacht was, terwijl de rest in de onmiddellijke nabijheid in alarmkwartieren of in de stellingen zelf legerde en werd verpleegd (z.g. verhoogde strijdvaardigheid). Elke kazemat kon dus op elk oogenblik het vuur openen.

Deze toestand kon dagen lang worden volgehouden en komt overeen met dien, welken men in den loopgravenstrijd gedurende den vorigen wereldoorlog kende. Er was nog één hogere graad, n.l. die van volledige strijdvaardigheid, waarbij *iedereen* zich op zijn plaats in de gevechtsofstelling moest bevinden. Een toestand, die uiteraard slechts enkele uren kon duren!

Omstreeks 20.15 van den 9den Mei droeg de B.C. aan Cn. 2 en 3-15 G.B. op om zooveel mogelijk inlichtingen te verkrijgen over de verrichtingen der Duitschers aan en over de grens. Te 20.45 meldde Luitenant BERRETTY uit Siebengewald, dat de Duitse troepen om 24.00 marschvaardig moesten zijn. Het marschdoel was onbekend. Aan de grens heerschte groote bedrijvigheid; er was verhoogde patrouillegang en versterkte bewaking aan Duitse zijde en de grens was gesloten. Dit bericht werd per motorordonnans doorgegeven aan Majoor ALMA, die even later gelastte:

„Allergrootste waakzaamheid aan de grens en aan de Maas; *volledige strijdvaardigheid*”.

Volgens C.-3-15 G.B. zou deze dit bevel om 21.15 hebben ontvangen; vermoedelijk is dit uur niet geheel juist. C.-2-15 G.B. noemt het uur van 22.15, hetgeen klopt met de mededeeling van één zijner sectiecommandanten, dat deze de order om 22.45 ontving. Kapitein VAN HOUWENINGE verklaart, dat met het doorgeven van een bevel aan alle S.Cn. en aan de posten Oost van de Maas ongeveer ½ uur gemoeid was. Zeker is het, dat het bataljon nog voor 9 Mei 24.00 volledig de gevechtsofstellingen had ingenomen.

Nog voor middernacht (volgens C.-3-15 G.B. om 22.30, volgens C.-2-15 G.B. en Lt. BERRETTY „omstreeks 23.00”) gelastte de bataljonscommandant, ingevolge van hoogerhand ontvangen bevel, dat de vernielingen oost van de Maas moesten worden bewerkstelligd, doch dat de kabels van de stalen palen van aspergeversperring No. 1604 pas bij grensoverschrijding mochten worden doorgeknipt. ³⁾

¹⁾ Grond, die ontgraven is bij het aanleggen van het stuwkanaal.

²⁾ In deze studie zal een overzicht van de getroffen maatregelen worden gegeven. Zij waren een gevolg van door hoogerhand gegeven bevelen, zoodat bij andere Maasbataljons overeenkomstige maatregelen zijn getroffen.

Van 3-15 G.B. wordt toevallig nog over de juiste tijdstippen beschikt, weshalve deze studie is uitgekozen om een en ander uitvoeriger te belichten dan elders het geval zal zijn.

³⁾ Vergelijk Studie No. 4: Het gevecht bij Grubbenvorst (blz. 224 van De Mil. Spectator van Juni 1941). De betrokken officier te Schandeloos knipte de stalen kabels tóch door. Luit. BERRETTY meldt, dat het doorknippen bij aspergeversperring 1604 niet meer gelukte, waardoor het opruimen practisch geen tijd kostte.

Kapitein AARTS gaf bij het doorgeven van dit bevel aan Luitenant BERRETTY nadrukkelijk opdracht, dat eerst verhakking 1608, die het verst naar het oosten lag en daarna 1609 moest worden gesteld; om 23.30 sprongen de ladingen van 1608, om 23.40 die van 1609; de knallen werden in de telefoon duidelijk gehoord, doch de verbinding was onmiddellijk na de laatste detonatie definitief verbroken.

Een en ander werd aan den bataljonscommandant gemeld, die opdracht gaf om een ordonnansenketen te vormen tusschen Siebengewald en het pontveer te Afferden. Deze aangelegenheid werd geregeld door den korporaal der politietroepen Bos, die zich naar Siebengewald begaf en om 3.00 terugkeerde met de mededeeling, dat de troepen te Goch in N.W. richting waren afgemarcheerd.

Kapitein AARTS liet door den sergeant-toegevoegd aan de S.Cn. mededeelen, dat alle mitrailleurs grondig moesten worden nagezien en dat zij desnoods met scherp op de Maas moesten vuren. Het bleek later, dat de meeste mitrailleurs haperingen vertoonden, welke alle (behalve bij die van kazemat 130) vóór het gevecht konden worden hersteld.

C.-2-15 G.B. had ter zake vooruit gezien.

Bij normale gevechtsvaardigheid werd in de bewaking in het vak van 2-15 G.B. voorzie door 5 wachten, alle telefonisch met den cp. verbonden.

Iedere wacht stond onder commando van 1 sergeant en had tot taak de kazematten van de overeenkomstige sectiën met piketten te bezetten. De wachtcommandant had een schriftelijke instructie, waarin o.m. stond vermeld, dat de wachtcommandant iederen morgen een uur na zonsopgang inspectie over de wapens, orde en netheid in de kazemat moest houden. In iedere kazemat was een instructie, waarin o.m. stond, dat de wachtdoende manschappen van de kazemat iederen morgen na zonsopgang het wapen geheel uit elkaar moesten nemen en schoonmaken. Dit was vooral bij regen en mist geen overbodige luxe. Het is aan dezen maatregel te danken geweest, dat de wapens steeds vuurklaar waren en zich dan ook geen weigeringen hebben voorgedaan, toen het vuur moest worden geopend.

Voordat de verhakkingen 1608 en 1609 waren gesteld, had Luit. BERRETTY aan den C.C. gevraagd, of zijn detachement na het stellen op den westelijken Maasoever terug moest gaan. Kapitein AARTS deelde hem mede, dat het slechts een preventieve maatregel was, dat de gewone bewakingsdiensten moesten doorgaan en dat de versperringen den volgenden dag voltooid moesten worden. Luit. BERRETTY gaf hieraan uitvoering, doch bepaalde, dat iedereen gedurende de rest van den nacht gekleed moest blijven.

Luit. BERRETTY droeg den C. van het grenswachtdetachement op zijn opstelling weer in te nemen. Het gros van dit detachement had hij n.l. aangetrokken als directe beveiliging bij het stellen der verhakkingen. Het detachement was te 3.15 weer op zijn opstelling en ging in het kwartier. Er stonden 2 posten uit bij de putringversperring en 2 bij het kwartier. Omstreeks 3.30 ging Luitenant BERRETTY naar versperring 1608, een kwartier later ging de commandant van het detachement met den korporaal-opvolger naar de grens om zelf te constateeren of er iets alarmeerends te zien was. Hij waarschuwde van te voren de wacht.

Aan de grens stelde hij vast, dat de Duitschers zich in de loopgraven (op Duitsch gebied) bevonden, waarna hij onmiddellijk naar de wacht ging om zulks

aan de posten mede te deelen en om een bericht te zenden aan Lt. BERRETTY en aan den C.C. Toen de motorordonnans dit bericht zou wegbrengen, was het al te laat en drongen de Duitschers het wachtlokaal al binnen.

Luit. BERRETTY, die zich te 4.00 bij verhakking 1608 bevond om deze te doen voltooien, werd plotseling overvallen door een afdeeling wielrijders van ongeveer 100 man. De boomverhakking 1608 werd in ongeveer 40 minuten door pioniers met motorzagen opgeruimd.

C.-2-15 G.B. deelt mede, dat achtereenvolgens werden ontvangen het bevel voor volledige strijdvaardigheid en te 22.15 dat voor het stellen van vernielingen, verhakkingen en versperringen op secundaire wegen ten oosten van de Maas, alsmede de melding om 0.30 van de ploegcommandanten, dat de versperringen gesteld waren. Zij sprongen iets later dan de versperringen bij 3-15 G.B.; s.m.i. VAN DER LINDEN hoorde de detonaties tusschen 23.45 en 0.15, res. Luitenant BODEWES omstreeks 24.00.

Kapitein VAN HOUWENINGE heeft het bericht betreffende het stellen der verhakkingen en vernielingen persoonlijk telefonisch doorgegeven en daarbij den ploegCn. de noodige aanwijzingen gegeven. De omwonenden werden gewaarschuwd, hetgeen $\frac{1}{2}$ uur tijd vorderde.

Verhakking 1603 weigerde eenmaal omdat de slagsnoerleiding onklaar was geworden. De C. van de ploeg van verhakking 1607 herstelde de telefoonlijn, die door de vernieling was doorbroken en meldde zulks aan den C.C.

Kap. v. HOUWENINGE begaf zich te 1.00 naar den oostoever om zich persoonlijk te overtuigen, dat de verhakkingen goed waren gesteld.

Te 2.00 meldde res. luitenant HOEDEMAKERS, toegevoegd aan C.-2-15 G.B., het aanrijden en opstellen van voertuigen met gedoofde lichten op Duitsch gebied, alsmede verscherpte bewaking van de grens.

Toen de Deutsche troepen de grens overschreden, werden de beide grenswachten en de versperringsploegen zeer snel en zonder gevecht overmeesterd ¹⁾. Van 3-15 G.B. geraakte het geheele detachement in krijgsgevangenschap, van 2-15 G.B. nagenoeg al het personeel, dat zich op den oostelijken oever bevond. Bekend is, dat één man zich bij het pontveer te Boxmeer zwemmende over de Maas in veiligheid wist te stellen; andere werden daar met een roeiboot overgezet.

3. Opstelling van 2—15 G.B. (zie kaarten 1 en 2).

De commandopost van den C.C. was op 7 Mei 1941 verplaatst van Hotel Riche naar het z.g. Witte Huis in den ooststrand van het dorp (nabij het ziekenhuis Mazenburg).

De compagnie, die versterkt was met 1 lichte mitrailleur (van de politie-troepen), 5 zware mitrailleurs, 2 stukken pag. en 1 stuk veld van 26 bt. 6 veld, beschikte aan de rivier over 4 gietstalen en 4 flankerende betonkazematten, alsmede over 6 z.g. stekelvarkens. In deze versterkingen waren de 5 zware mitrailleurs (in 62 G, 65 B, 68 G, 70 G en 73 B) en 9 der 13 lichte mitrailleurs (één in elk der 9 andere kazematten) opgesteld.

Van de 4 overige lichte mitrailleurs waren er 2 in reparatie in de werkplaats

¹⁾ Er vielen hierbij geen verliezen te betreuren. De overrompeling der detachementen, die geïsoleerd waren opgesteld in het dicht bebouwde, doch geheel begaanbare, terrein, behoeft geen verwondering te wekken.

van den mitrailleurhersteller en stonden de beide andere opgesteld tegen lucht-doelen bij het veer en bij paal 150 aan de Maas, dus nabij de beide vermoedelijke overgangspunten. Nabij deze punten stonden eveneens de beide stukken pag. en nabij het zuidelijkste bovendien het stuk 6 veld opgesteld.

Van belang is het om te vermelden, dat het stuk 6 veld en het zuidelijkste stuk pag. waren opgesteld in open opstelling achter een heg, welke ongeveer 150 meter westelijk van en evenwijdig aan de Maas was gelegen. ¹⁾ Van de opstellingsplaatsen uit kon de wateroppervlakte van de Maas *niet* worden gezien, wel den oever en den oeverrand aan de oostzijde der rivier.

De compagnie was ingedeeld in 5 sectiën, die van Zuid naar Noord als volgt waren opgesteld.

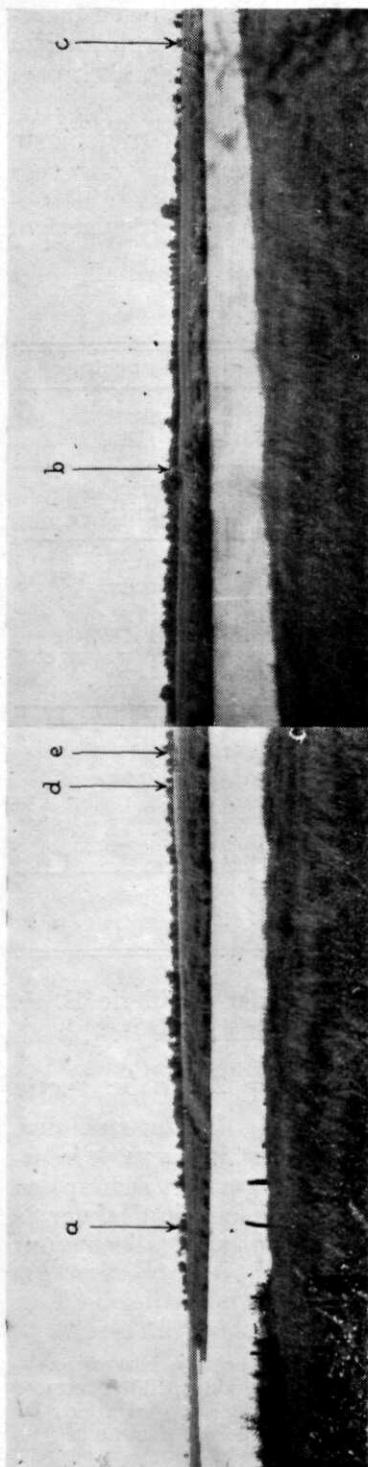
Sectie	Commandant	Kazematten	Bewapening
1e sectie	Res. 2e Luit. H. J. G. BODEWES	61 S, 62 G, 63 B.	2 lt. mitrs. 1 zw. mitr.
2e sectie	Sergt. 1e kl. TH. ARENS	64 B, 65 B, 129 G.	2 lt. mitrs. 1 zw. mitr.
3e sectie	Cad. Vaandrig L. C. MULDER	66 S, 67 S, 68 G.	2 lt. mitrs. 1 zw. mitr. 1 stuk pag. 1 stuk 6 veld 1 lt. mitr. tegen luchtdoelen.
4e sectie	Res. 2e Luit. J. L. BUITENDIJK	69 S, 70 G.	1 lt. mitr. 1 zw. mitr. 1 stuk pag. 1 lt. mitr. der Po- litietroepen (tegen luchtdoelen).
5e sectie	S.M.I. TH. VAN DER LINDEN	71 S, 72 S, 73 B.	2 lt. mitrs. 1 zw. mitr.

Gedurende het gevecht bevond de res. 2e Luitenant der Artillerie E. A. GARVELINK van 26 Bt. 6 veld zich bij het stuk 6 veld.

4. Het verloop van het gevecht bij Boxmeer bij de 2e en 3e sectie van 2-15 G.B.

Aangezien de tegenstander zich blijkbaar terdege bewust was van de voor-deelen, die een overgang bij pl. 150 hem bood, speelde het gevecht zich op een zeer smal front af en werden er eigenlijk alleen de 3e sectie en een deel der 2e sectie in betrokken. Nabij en op het overgangspunt konden nl. alleen vuur brengen:

¹⁾ Zie afb. 3. Het stuk 6 veld was aanvankelijk ingedeeld geweest te Katwijk-aan-de-Maas en pas — ingevolge een op 20 April gelaste reorganisatie — einde April te Boxmeer aangekomen, nadat het te Katwijk door een stuk 8 staal was afgelost geworden. De stukken pag. zouden aan de Compagnie worden onttrokken, hetgeen zeer kort na 10 Mei zou zijn geschied.

Afb. 3. Gezicht van den Oostelijken Maasoever naar den Westelijken. Genomen ongeveer tegenover kazemat 67 S. (bij *e* op foto No. 1) uit den bedekten rand op den Oostelijken oever, van waaruit overgangspogingen zijn ondernomen (gedeelte *c-d* op foto No. 1).

a = kazemat 66 S.
b = kazemat 67 S.
c = kazemat 68 G.

d = opstelling pag.
e = opstelling 6 veld } achter heg.

de zware mitrailleur van kazemat 68 G (Sergt. Cap. A. C. J. LISSEBERG);

de lichte mitrailleur van 67 S (dpl. Sergeant H. MOSTERT);

die van 66 S (Dpl. Sergeant H. B. JANSEN) (†);

die van 129 G (Dpl. Sergeant M. J. C. BRANDS);

de zware mitrailleur van 65 B (sergt. Capt. J. M. F. A. VAN ROOIJEN);

het stuk pag. (sergeant H. G. J. LURVINK);

en het stuk 6 veld onder een korporaal.

Dit laatste stuk heeft geen schot gelost, omdat zich geen doelen in het schootsveld hebben voorgedaan. Het blijft derhalve verder buiten beschouwing. ¹⁾

Aangezien het overgangspunt slechts 4 km van de Nederlandsch-Duitsche grens was gelegen en daarmee door een kunstweg was verbonden, is het begrijpelijk, dat de eerste tegenstanders reeds omstreeks 4.15 aan de Maas verschenen ²⁾, dus onmiddellijk nadat groote aantallen vliegtuigen waren overgevlogen. Omstreeks op denzelfden tijd werd in N.O. richting op grooten afstand een kabelballon waargenomen. Al spoedig werd mitrailleur en, iets later, artillerievuur op de Nederlandsche opstellingen afgegeven. Dit artillerievuur bestond gedeeltelijk uit projectielen van pag. van 3,7 cm, anderdeels uit vuur van infanterie mortieren, 10,5 cm hw., 15 cm hw., alsmede uit pantserprojectielen

¹⁾ Van de opstellingsplaats van het stuk 6 veld was een smalle strook te zien van den oostoever, waarin het landweggetje ligt, dat van pl. 110 aan den kunstweg Heijen—Afferden naar de Maas leidt en daar bij den z.g. Heijjensche loswal eindigt. Op dit deel is de vijand evenwel niet opgetreden.

²⁾ Het in het algemeen geldende uur voor het begin der grensoverschrijding schijnt aan de Maas wel 5.30 Duitsche zomertijd = 3.50 Nederlandsche tijd te zijn geweest.

van 8,8 cm. Een deel der 3,7 cm pag. kanonnen was opgesteld recht tegenover de kazematten 66 S en 67 S en achter de heg, die aldaar ongeveer 150 meter van de Maas is verwijderd. De gemiddelde afstand van deze kanonnen tot de genoemde kazematten bedroeg nog geen 300 meter, tot kazemat 68 G, ons pag. kanon en onze 6 veld nog geen 500 meter.

Een batterij 15 cm geschut is in het laatste stadium van het gevecht in stelling geweest West van den kunstweg Heijen-Afferden ter hoogte van paal 109,5 aan dien weg en vuurde van daar op kazemat 65 B.

Uit een en ander volgt, dat er op zeer kleine gevechtsafstanden is gevochten en dat de tegenstander de voordeelen, die het terrein hem bood, ten volle wist uit te buiten. Zulks gold ook voor de stormtroepen, die met rubberbooten de rivier moesten trachten over te steken. Zij hebben twee punten opgezocht, waar het bedekte terrein op den oostoever de rivier zoo dicht mogelijk naderde en wel:

a. Het boschperceel, dat zich Westelijk van den kunstweg Heijen—Afferden uitstrekt tusschen de palen 109,5 en 109,8 aan dien weg ¹⁾. Een en ander valt met zekerheid vast te stellen, omdat bekend is, dat kazemat 65 B met vizierstanden van 1000 m en later van ruim 1200 m heeft geschoten en daarbij groote uitwerking had.

b. Een smal oevergedeelte, juist tegenover kazemat 67 ²⁾, welk oevergedeelte zeer bedekt is met heggen en alleenstaande struiken en dat tegen vuur en zicht van den westelijken oever gedekt is door een aan de rivier gelegen, iets hooger en rand, waarop het onmiddellijk langs de rivier voerende landweggetje is gelegen. Zulks blijkt uit de rapporten van de Cn. van kazematten 68 G en 67 S, die beiden met beslistheid melden, dat de eerste overgangspogingen zijn geschied 200 meter Zuid van 68 G en tegenover 67 S. Noordelijker zijn geen overgangspogingen gedaan.

Het artillerievuur werd — zooals algemeen uit de verklaringen blijkt — vrijwel onmiddellijk na de aankomst der Duitsche troepen aan de Maas geopend en wel vermoedelijk omstreeks 4.30.

Dit vuur viel o.m.:

a. ten Westen van kazemat 65 B, o.a. in den tuin van de boerderij Groot Mazenburg;

b. op het kruispunt van harde wegen bij de P.K. van Boxmeer (W. van het Ziekenhuis Mazenburg), waar o.m. een ongesprongen projectiel van 15 cm in den tuin der pastorie viel;

c. enkele hectometers West van kazemat 68 G., die later zelf 2 voltreffers op den koepel kreeg, welke echter geen gevolgen hadden.

Uit geen enkel rapport der betrokken sectie- of groepscommandanten blijkt, dat in dit aanvangsstadium reeds op de kazematten zelve is gevraagd.

Wel wordt uit die rapporten een duidelijk beeld verkregen van de wijze, waarop 's vijands infanterie de gevechtsaanraking tot stand bracht.

Cadet-Vaandrig MULDER, die zich naar de semi-permanente-opstelling (S.P.O.) nabij kazemat 67 had begeven, stelde vast, dat Duitsche infanterie zich in het boschperceel West van den kunstweg Heijen—Afferden en Zuid van pl. 110 aan dien weg bevond en infanteriegeschut werd opgesteld in de heg, die evenwijdig aan de Maas is gelegen en die het Noordelijke verlengde vormt van den Westrand van bedoeld boschperceel. Ook de C. van kazemat 67 S

¹⁾ bc op afb. No. 2.

²⁾ cd op afb. No. 1.

rapporteerde in dezen zin; sergeant LURVINK zag 4 of 5 stukken staan toen hij als krijgsgevangene werd afgevoerd.

Sergeant-capt. LISSENBERG, C. van kazemat 68 G nam waar, dat tegenover zijn kazemat 6 mitrailleurgroepen opstelling namen, die evenwel buiten het schootsveld van den mitrailleur lagen. De soldaten in de S.P.O. werden onder hevig mitrailleurvuur gehouden, evenals de koepel, zoodat het ondoenlijk was den mitrailleur buiten de kazemat op te stellen of ordonnansen uit te zenden.

Blijkbaar diende deze Duitsche infanterie om den Noordvleugel van het pag.geschut te dekken.

Tegelijkertijd verscheen een patrouille ongeveer tegenover 129 G, die door vuur van kazemat 65 B buiten gevecht werd gesteld.

Reeds vrij spoedig, n.l. te ongeveer 5.00 werd een zwakke overgangspoging gedaan door ongeveer 15 rubberbooten (vermoedelijk 1 compagnie¹⁾, die evenwel door het vuur van 68 G, 67 S, 66 S, 129 G en 65 B op besliste wijze werd afgewezen. Verschillende booten dreven de rivier af en werden bij het veer door het aldaar geplaatste stuk pag. in den grond geboord.

Kazemat 65 B gaf zijn vuren af onder de bezwarende omstandigheid, dat de ventilator niet werkte, zoodat de kleine ruimte gevuld werd met rookgassen en koolmonoxyde. De bijzondere kranige bezetting, bestaande uit den Commandant, Sergeant-capitulant J. M. A. F. VAN ROOIJEN, en de dienstplichtigen J. VAN BROUWERSHAVEN, E. SMITS en W. RIJNDERS, onderscheidde zich gedurende het geheele gevecht door grooten moed, doorzettingsvermogen en volharding. VAN BROUWERSHAVEN leidde met groote kalmte het vuur uit zijn opstelling buiten de kazemat en nam met zijn karabijn aan den strijd deel. RIJNDERS begaf zich tot driemaal toe buiten de kazemat onder hevig artillerievuur, o.m. om water uit de Maas te halen, waartoe hij door de prikkel-draadversperring moest klauteren; SMITS tenslotte heeft zijn geheele persoonlijkheid ingezet om als eerste helper zijn dapperen Commandant in de verstikkende atmosfeer met alles te helpen en zijn wenschen te voorkomen.²⁾

Reeds voor en ook gedurende deze poging bestreed het stuk pag. van sergeant LURVINK, daar zich geen gepantserde doelen voordeden, op last van Cadet-Vaandrig MULDER³⁾ de vijandelijke infanterie, mitrailleurs en pag.-kanonnen op den oostelijken oever. De sergeant nam zelf de plaats achter het kijkervizier in en was van het eerste oogenblik af een voorbeeld voor de bediening. Hierbij dient vermeld te worden, dat het stuk als dekking alleen over het schild beschikte, terwijl het in een ondiepe kuil was geplaatst.

Ook kazemat 68 G vuurde op doelen, die op den oostelijken oever zichtbaar waren en nam vooral de pag. kanonnen der Duitschers onder vuur.

Na dezen eersten aanval, die vermoedelijk plaats vond eensdeels op 1000 meter van kazemat 65 B, andersdeels tegenover S 67 heeft de tegenstander nog 4 pogingen gedaan om de rivier over te steken. De 2e poging geschiedde

¹⁾ Sergeant-Capt. VAN ROOYEN schat de sterkte op „verscheidene sectiën”, hetgeen dus met de raming (1 groep per boot) overeenkomt.

²⁾ De geheele bediening is uiteindelijk gewond geworden. Voor bijzonderheden wordt verwezen naar De Militaire Spectator van Januari 1941 (No. 1).

³⁾ Deze cadet-vaandrig had zich, nadat hij in de S.P.O. bij kazemat 67 de aanwezigheid des vijands tegenover zijn sectie had vastgesteld naar het stuk pag. begeven en nam daarna zijn gevechtsoptelling in, waar hij den C.C. telefonisch op de hoogte bracht.

Afb. 4. Het punt op den Oostelijken oever, waar de overgang uiteindelijk gelukte. Rechts de hooge en zware heg langs een beekje, waarachter de aanvallers dekking zochten tegen het vuur van kazemat 65 B. (dit vuur kwam van links). Aan het einde der heg bevindt zich de Maas; de lage heggen op den achtergrond liggen \pm 150 meter van het water op den Westelijken oever.

om 6.10, de laatste omstreeks 9.00; de uren, waarop de 3e en 4e overgang werden geprobeerd, zijn niet meer met zekerheid vast te stellen; zij moeten omstreeks 7.00 en 8.00 liggen. Zelfs aan de hand van de uitvoerige gevechtsverslagen is het niet mogelijk een chronologisch verslag van het gebeurde te geven. Het beeld, dat het gevecht levert is, dat de eerste vier overgangspogingen zijn afgestuit op de zeer hardnekkige verdediging door een steeds verminderend aantal nog intact zijnde mitrailleurs, gesteund door de pag. Het is aannemelijk, dat deze hardnekkigheid den tegenstander heeft gedwongen om zijn aanvalsplan na den derden aanval te wijzigen.

Het staat vrijwel vast, dat de 2e en 3e poging ongeveer op dezelfde plaatsen zijn gedaan als de eerste; bij den 4en en 5en aanval is de tegenstander op een veel smaller front overgegaan. Zulks blijkt onomstootelijk uit het feit, dat kazemat 65 B, toen het vuur van 1000 m op 1250 m moest verleggen, terwijl anderzijds zoowel de commandant van G 68, als die van S 67 zeer beslist zijn in hun verklaringen, dat de laatste overgangspogingen in tegenstelling met de eersten zijn geschied buiten hun schootsveld en wel Zuidelijk van hun kazematten. Zooals uit de kaart blijkt, moesten de beide laatste ondernemingen dus in een zeer smal front juist tegenover kazemat S 66 hebben plaats gevonden. ¹⁾

Een zeer nauwgezet terreinonderzoek geeft de verklaring voor deze gedragslijn. Het vuur van verschillende kazematten en speciaal dat van kazemat 65 B is blijkbaar zóó hinderlijk geweest, dat de tegenstander zijn pogingen op het Noordelijkste deel van het overgangspunt heeft gestaakt en dat hij zich tegen het vuur van kazemat 65 B heeft willen beschermen, zoolang

¹⁾ Kapitein VAN HOUWENINGE deelde achteraf mede, dat hij na den oorlog juist op deze plaats een coupure in de prikkeldraadversperring had gevonden, die blijkbaar door de overgegene Duitschers was gemaakt.

Afb. 5. Het schootsveld van kazemat 65 B
a = kunstweg Afferden—Heyen.

hij nog niet op de rivier zelve was. Welnu, juist op 1250 meter van kazemat 65 B voert een zeer dichte en hoge heg langs een beekje van het meergenoemde boschperceeltje naar de rivier.¹⁾ Het is vrijwel zeker, dat de Duitsche infanterie deze heg als dekking heeft gebruikt om de rubberbooten naar de rivier en in het water te brengen. Ondanks dat werd de 4e poging afgeslagen.

Toen de onverschrokken tegenstander evenwel ten vijfde male een overgang deed, kon zijn infanterie handig gebruik maken van de dekking, die een Rijnaak, welke de Maas afzakte, bood tegen het vuur van kazemat 65 B (zie afb. 5) en gelukte het een deel der Duitsche troepen om den Westelijken oever te bereiken.

Inmiddels had de vijandelijke artillerie niet stil gezeten. De beschrijvingen der deelnemers aan den strijd wekken den indruk dat het artillerievuur in gematigden vorm gedurende de geheele gevechtsperiode heeft voortgeduurd en dat het vóór en gedurende de overgangspogingen in sterkte toenam. Zeker is het, dat na de eerste mislukking de kazematten krachtig door artillerie en pag. onder vuur zijn genomen. Zulks had bij S 66 al vóór de 2e overgangspogingen noodlottige gevolgen: twee voltreffers, één in het linker- en één in het rechter schietgat, doodden of verwonden de geheele bezetting.²⁾ Dit moet ongeveer te 6 uur hebben plaats gehad. Te omstreeks 7 uur, dus waarschijnlijk even voor de 3e overgangspoging viel de mitrailleur van 129 G uit; schoorsteen en loop waren door een voltreffer vernield.

Tenslotte werd kazemat 67 S pas laat en wel tusschen de 4e en 5e overgangspoging door een voltreffer getroffen, die tot in de kazemat drong en de geheele

¹⁾ Zie afb. 4.

²⁾ Eerst werden de soldaten VAN DEE en WALGAARD getroffen, die zichzelf verbonden en op hun post bleven. Daarna werd Sergeant JANSEN gedood, nog later VAN DEE nogmaals gewond.

bezetting buiten gevecht stelde. Twee soldaten sneuvelden, terwijl sergeant MOSTERT zwaar gewond werd.¹⁾

Aangezien het overgangspunt bij de 2 laatste pogingen zoodanig is gelegen, dat noch 68 G, noch 67 S daarop konden vuren²⁾, blijkt hieruit, dat die beide pogingen alleen door den zwaren mitrailleur van 65 B konden worden bestreden. Dit klopt weer met het verhaal van den Commandant van deze kazemat, die verklaart, dat geen enkele mitrailleur meer werd gehoord, als de zijne zweeg.

Uit een en ander volgt de belangrijke rol, die de zware mitrailleur van kazemat 65 B bij dit gevecht heeft gespeeld. De tegenstander heeft tegen deze kazemat een urenlang volgehouden artilleriebeschieting gericht, zonder dat het hem gelukte het schietgat — dat door een zwaar vooruitstekend lichaam van gewapend beton werd beschermd — te treffen. Slechts verplaatsing van zijn artillerie (waargenomen door den kazematcommandant) tot ten Westen van pl. 109.5 van kunstweg Heijen—Afferden bleek uiteindelijk in staat dezen koppigen mitrailleur tot zwijgen te brengen, doch eerst, toen deelen der compagnie reeds krijgsgevangen waren gemaakt door overgetrokken Duitsche troepen, zooals cadet-vaandrig MULDER nadrukkelijk verklaart. Van de 6000 patronen was toen nog 1 band over

Het moet ongeveer tusschen 9 uur en half 10 zijn geweest, toen de tegenstander den Westelijken Maasoever bereikte. Het kostte toen uiteraard weinig moeite om de resten van de bezettingen der kazematten en S.P.On., alsmede de bedieningen van het pag.kanon en het stuk 6 veld te overmeesteren en krijgsgevangen te maken.

Het stuk pag. heeft zich gedurende den geheelen strijd krachtig geveerd. Ondanks een voortdurend zeer hevig vijandelijk mitrailleur- en artillerievuur³⁾, heeft het den tegenstander van replek gediend. Hoewel 2 bedieningsmanschappen aan zijn zijde sneuvelden, zette sergeant LURVINK, die zich een schitterend commandant toonde, het gevecht voort. Hij laadde, richtte en vuurde zelf en verschoot uit zijn open opstelling niet minder dan 75 brisant- en brisantpantsergranaten.

Ook de Sectiecommandant, cadet-vaandrig MULDER heeft zich gedragen op een wijze, die de bewondering van zijn personeel heeft.

Res. luitenant GARVELINK wist aan de gevangenneming te ontkomen. Hij loste eenige schoten uit zijn pistool op de Duitschers en wist daarna per rijwiel den C.C. te bereiken, wien hij verslag uit bracht en die hem opdroeg het bericht door te brengen naar Majoor ALMA.

Toen kazemat 65 B tot zwijgen was gebracht (de bezetting trok na de vernieling van den mitrailleur terug in de richting van Boxmeer) stelde sergeant 1e klasse ARENS, die zich bij kazemat 64 B bevond, vast, dat de tegenstander ook ter weerszijden van 129 G. over de Maas trok. Op deze overgangspoging heeft de lichte mitrailleur van 64 B met een vizierstand van 700 meter met succes het vuur geopend. Na eenigen tijd werd echter ook deze mitrailleur door een voltreffer vernield. Zij had bijna 2 trommels verschoten.

¹⁾ De sergeant is uit de kazemat gekropen, heeft zijn korporaal in de S.P.O. het bevel overgegeven en heeft zich naar zijn S.C. begeven. Toen hij zich bij dezen meldde, was de S.C. reeds krijgsgevangen.

²⁾ Beide commandanten melden dan ook, dat de vijand uiteindelijk over de rivier is gekomen buiten en Zuidelijk van het schootsveld van hun mitrailleur.

³⁾ Het is zeer waarschijnlijk, dat de tegenstander de juiste plaats van den vuurmond niet heeft kunnen ontdekken.

Toen de sectiecommandant 's vijands ongestoorden overgang Noord van 65 B. vastgesteld had en tegenover zich en meer naar het Zuiden geen vijand bespeurde, begreep hij, dat langer blijven er toe zou leiden, dat hij in den rug zou worden aangevallen. Hij nam het besluit om met de groep van kazemat 64 B terug te trekken. Verbinding met den C.C. was er niet meer.

Teruggaande langs den harden weg van Loerangel naar Boxmeer, bemerkte hij, dat zich reeds Deutsche auto's bij „'t Zand" ¹⁾ bevonden en vernam hij van burgers, dat de Cp. van den C.C. reeds door de Duitschers was bezet. Zuidelijk om het dorp heengaande, besloot hij naar St. Anthonis te gaan, doch werd bij Halfweg beschoten. Na eenig oponthoud bleek zich hier een patrouille der politietroepen onder een s.m.i. te bevinden, bij wien sergt. ARENS zich meldde.

De felheid van den strijd, die hier door enkele kazematten werd gevoerd, blijkt uit de verliezen: de derde sectie, waarbij de beide vuurmonden waren ingedeeld, betaalde den tol met het leven van 6 militairen, voorts werden van de 2e en 3e Sectie 10 man gewond. (Zie bijlage I). De totale sterkte der beide sectiën bedroeg omstreeks 70 hoofden.

Van de 6 automatische wapens waren er vijf buiten gevecht gesteld, die van 68 G. werd onklaar gemaakt.

5. De gebeurtenissen bij de overige onderdeelen van 2-15 G.B.

Terwijl gedurende een vijftal uren de hel was losgebroken in de onmiddellijke nabijheid van het overgangspunt, verliepen deze uren bij de 1e, 4e en 5e sectie heel wat rustiger.

Inmiddels was de brug over de Maas bij Gennep reeds om 4.00 bij verrassing in Deutsche handen gevallen, van welk feit de bataljons-commandant om 5.30 mededeeling deed aan kapitein VAN HOUWENINGE. Deze had een uitkijkpost geplaatst op den kerktoren van Boxmeer, welke post hem later in den morgen eenige keeren meldde, dat Deutsche troepen uit de richting van Beugen naar Boxmeer oprukten. Het moet volgens kapitein VAN HOUWENINGE omstreeks 8.30 zijn geweest, toen dezelfde post een vijandelijke afdeeling van 40 tot 50 man meldde bij de *r* van de Weijer, dus 200 meter West van zijn commandopost. Het is vermoedelijk deze afdeeling geweest, die om omstreeks 9.30 in het Hotel Riche (nabij R.K. van Boxmeer) den aldaar nog vermoeden cp. van den C.C. trachtte te vermeesteren (zie blz. 326).

Even later, ongeveer te 10.30, moest de C.C. met zijn staf zich aan een Deutsche afdeeling overgeven ²⁾. De kapitein achtte verder bloedvergieten, gelet op de aanwezigheid van vrij sterke Deutsche krachten in het dorp, onverantwoord.

Bij de Noordelijkste Sectie van s.m.i. v. D. LINDEN deed de inwerking van de over de spoorbrug bij Gennep opgerukte Deutsche troepen zich ook gevoelen. De S.C. bevond zich tusschen en achter de kazematten 72 en 73.

De geheele morgen verliep — afgezien van eenig ontvangen artillerievuur —

¹⁾ Dit is het buurtschap, waar de Cp. van den C.C. was gelegen. Zeer vermoedelijk zijn de door sergeant ARENS geziene auto's evenwel Nederlandsche geweest.

²⁾ De kapitein geeft op „10.30". Vermoedelijk zal dit wel iets vroeger zijn geweest. Vast staat evenwel — ondanks ter plaatse loopende geruchten — dat de Duitschers te 9.30 in Hotel Riche zijn geweest en dat toen de cp. nog niet in Deutsche handen was. Evenzeer staat vast, dat het postkantoor te 9.50 werd bezet.

rustig, totdat omstreeks half 10 ¹⁾ de bezetting van kazemat 71 S en die van de S.P.O. bij 71 S. werden gevangen genomen door Duitsche toepen, die reeds de bezettingen van 69 S., 70 G. en van het stuk pag. bij het veer (dus het personeel der 4e sectie) hadden overmeesterd. Het is onbekend, of deze Duitsche troepen over de spoorbrug van Gennep zijn gekomen, dan wel of zij behooren tot de eerst overgekomen afdelingen in het vak der 3e Sectie. Dit laatste is het meest waarschijnlijke, daar de kazematten 69 S., 70 G. en 71 S. van Zuid naar Noord zijn opgerold. Een over de brug bij Gennep gekomen tegenstander zou zeer waarschijnlijk over den kunstweg van Beugen naar 71 S. zijn opgemarcheerd en daarna van Noord naar Zuid zijn gaan oprollen.

S.m.i. VAN DER LINDEN, bemerkende, dat hij met de groepen der kazematten 72 S. en 73 B. in het Zuiden niet meer was aangeleund, heeft na eenigen tijd — vermoedelijk omstreeks 10.30 — besloten met deze groepen meer achterwaarts een nieuwe opstelling in te nemen aan den Slaperdijk, Oost van den kunstweg Beugen-Boxmeer en ter hoogte van het dorp Beugen. Het was precies 12.30, toen de sectie de nieuwe opstellingen langs den dijk had ingenomen. Hier is zij den geheelen dag gebleven, daar verder teruggaan tengevolge van het zeer intensieve verkeer van Duitsche troepen op den kunstweg Oeffelt-Beugen-Boxmeer onmogelijk was. De sergeant-majoor vernam van inwoners, dat de C.C. te Boxmeer en de B.C. te St. Anthonis krijgsgevangen waren gemaakt.

De sectie overnachtte verspreid te Boxmeer te midden van de Duitsche troepen en verzamelde op 11 Mei te 9.00 op een aangegeven plaats. Met de rest van zijn sectie bereikte de sectiecommandant op 11 Mei te 20.30 uur Nijmegen en kon van daaruit eerst op 15 Mei te 5.00 in de richting Grave vertrekken. Onderweg werd het bericht van de capitulatie van het Nederlandsche leger vernomen.

De sectie leed geen verliezen.

Tegenover de 4e sectie, die nabij het veerhuis stond, was 's morgens vroeg eenige patrouille-actie. De sectie ontving mitrailleurvuur. De morgen verliep rustig, tot dat omstreeks half tien de kazematten plotseling in den rug werden aangevallen en de bezettingen krijgsgevangen gemaakt (zie boven). Bij de sectie sneuvelde één soldaat.

Het pontveer werd in den vroegen morgen vernield. De eerste poging mislukte, doordat het vuurkoord niet volledig opbrandde, waardoor de pont op den oostelijken Maasoever liep en daar onwrikbaar vast zat. Met behulp van een voorbijvarend schip is zij losgetrokken en vervolgens met handgranaten bewerkt, tot zij zonk. ²⁾

Bij de eerste sectie, die zich op den zuidvleugel der Compagnie bevond, zag men zoowel Noordelijk als Zuidelijk ontelbare artillerieprojectielen inslaan, o.a.

¹⁾ Omtrent dit uur zijn de rapporten eenstemmig. Hieruit is o.m. afgeleid, dat de overgangspoging bij pl. 150 wel te ongeveer 9.00 moet zijn gelukt.

²⁾ Het vernielen moest gebeuren door de pont met *afgezetten* motor midden op de rivier te brengen, aldaar het vuurkoord te ontsteken en daarna de pont per roeiboort te verlaten. Overal aan de Maas, waar men zóó heeft gehandeld, gelukte de vernieling. Te Broekhuizervorst en te Boxmeer heeft men echter het vuurkoord aangestoken, toen de pont nog met *aangezetten* motor aan den westelijken oever lag en heeft men het drijflichaam daarna afgeduwd. Toen — op beide plaatsen — de ontsteking weigerde, lag de pont dus aan den oostelijken oever. Te Boxmeer heeft men de fout evenwel weten te herstellen.

bij kazemat 65 B en bij de stuw van Afferden. Tegenover de sectie zelf werd geen vijand waargenomen.

Toen tegen 10 uur bleek, dat kazemat 65 B zweeg, meldden zich de zware mitrailleurs HEINTJES en PAPE uit kazemat 62 G bij hun sectiecommandant. Zij verzochten en verkregen toestemming om kazemat 65 B opnieuw te bezetten, daar zij vreesden, dat de bezetting buiten gevecht was gesteld. ¹⁾

Omstreeks 10.45 vloog een vliegtuig zeer laag over de sectie; onmiddellijk daarna werd de sectie door pag. kanonnen uit de richting van de stuw gedurende ongeveer 20 minuten onder vuur genomen. Daarna trad rust in.

De sectie was te omstreeks 14.15 nog in haar opstellingen, toen plotseling kazemat 61 S in den rug werd aangevallen en genomen. Luit. BODEWES wist zijn 2 andere groepen snel te verzamelen en Boxmeer te bereiken, waar de rest der sectie in den morgen van 11 Mei krijgsgevangen werd gemaakt. Voor zoover bekend, werden geen verliezen geleden.

6. Opstelling van 3-15 G.B. (zie kaarten 1 en 2)

De compagnie, waarvan de cp. was gevestigd nabij kp. 16 aan den kunstweg van Sambeek naar Vierlingsbeek, was versterkt met 1 lichten mitrailleur van de politietroepen en van de torpedisten, (de organieke sterkte telde slechts 7 mitrailleurs), 2 zware mitrailleurs, 1 stuk pag. en 1 stuk 8 staal. ²⁾ Zij beschikte in het ter verdediging aangewezen vak over 4 gietstalen kazematten en over 5 stekelvarkens. In deze kazematten waren opgesteld de 2 zware mitrailleurs (in 53 G en 57 G) en 7 der 9 lichte mitrailleurs (één in elk der 7 overige kazematten).

De lt. mitr. der politietroepen stond opgesteld in een kazemat van semi-permanente samenstelling, voorzien van een schietgat, nabij het veer, die van de torpedisten nabij de stuw.

Het stuk pag. en het stuk 8 staal stonden in de nabijheid van het pontveer en wel ter weerszijden van kazemat 55 G. Het stuk pag. was opgesteld in een soort kazemat van grond met houten wanden en een op zware ijzeren liggers rustende aarden dekking. Het schietgat was evenwel groot en dus zeer kwetsbaar. De aarden gevechtsofstelling voor het stuk 8 staal, dat eerst einde April aan de Maas was ingedeeld geworden, was nog in wording; in den avond van 9 Mei was in der haast een aarden wal opgeworpen, waarachter het was opgesteld.

Beide stukken stonden achter een heg en nog geen 50 meter van de rivier verwijderd. De afstand tot den rand van het dorp Afferden bedroeg 400 meter.

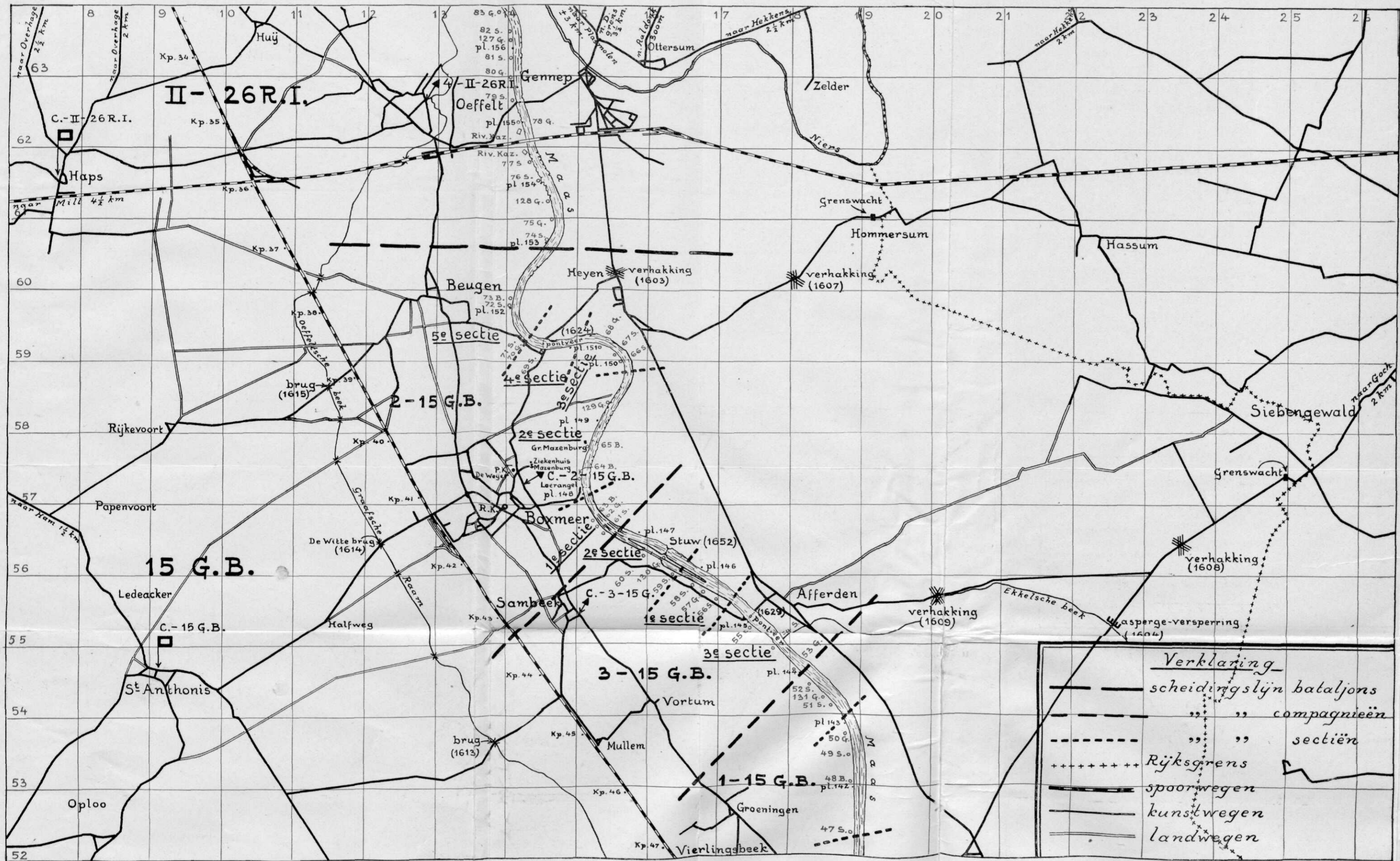
De compagnie was ingedeeld in vier sectiën, waarvan die van res. 1e luitenant L. F. BERRETTY een taak op oostelijken oever had (zie onder 2), terwijl de 3 andere van Zuid naar Noord als volgt waren opgesteld: (Zie tabel blz. 337.)

7. Het verloop van het gevecht bij Sambeek (3-15 G.B.).

De overrompelende wijze, waarop de sectie BERRETTY door de Duitsche troepen krijgsgevangen werd gemaakt, was de oorzaak, dat de C.C. geen bericht van de grensoverschrijding ontving. Toen groote zwermen vliegtuigen

¹⁾ Voor de lotgevallen van deze beide flinke soldaten wordt verwezen naar „Onze Eeregalerij” aan het slot van deze studie.

²⁾ Het stuk pag. werd vervangen door het stuk 8 staal en zou kort na 10 Mei een bestemming elders hebben moeten volgen.

Kaart No. 1

Schaal 1 : 50.000

Sectie	Commandant	Kazematten	Bewapening
3e sectie	Res. 1e luitenant J. S. COOPMANS	53 G, 54 S en 55 G.	2 lichte mitrs. 1 zware mitr. 1 lt. mitr. der politietroepen. 1 stuk 8 staal 1 stuk pag.
1e sectie	Res. 1e luitenant L. C. RAUCH	56 S, 57 G en 58 S.	2 lichte mitrs. 1 zware mitr.
2e sectie	Res. 1e luitenant L. H. WEIJERMANS	59 S, 130 G en 60 S.	3 lichte mitrs. 1 lt. mitr. der torpedisten.

van Oost naar West overvlogen en een opgelaten kabelballon zichtbaar werd, kon Kapitein AARTS een gevoel van ongerustheid niet onderdrukken en vroeg hij om 4.45 aan den bataljonscommandant machtiging om veerpont en stuwtrappen te mogen vernielen. Die machtiging werd verleend en het bevel doorgegeven. Naar bleek, geschiedde zulks juist op het nippertje!

Even later deelde de B.C. mede, dat de grens bij Zevenaar was overschreden en dat het grootste deel van het grenswachtdetachement bij Hommersum (van 2-15 G.B.) in 's vijands handen was gevallen.

Inmiddels was aan de Maas reeds alles in actie. De commandant der 3e sectie droeg den korporaal der politietroepen J. J. Bos op de veerpont te doen springen. Genoemde luitenant meldt in zijn rapport ter zake het volgende:

„Persoonlijk begaf ik mij van mijn commandopost naar het pontveer om bij de vernieling toe te zien. Ik constateerde dat, toen de ontsteking den eersten keer niet werkte, de korporaal Bos weer naar de veerpont terugroeide — deze lag midden op de Maas ¹⁾ — en de ontsteking in orde bracht. Weer weigerde deze en weer ging de korporaal terug, ofschoon natuurlijk ieder oogenblik de pont in de lucht kon gaan. Bovendien werd hij dezen keer beschoten door de Duitschers, die aan den overkant van de Maas lagen. Ondanks het gevaar van ontploffing en ondanks de beschieting door den vijand wist de korporaal Bos maatregelen te nemen, dat dezen keer de veerpont *wel* werd vernield.”

Luitenant WEIJERMANS heeft de trappen van de stuw doen vernielen, hetgeen door den dpl. sergeant KEMPERS onder vuur geschiedde; de zinkschepenversperring is niet aangebracht ²⁾.

De verschillende rapporten stemmen er in overeen, dat de eerste Deutsche troepen te omstreeks 5.00 voor de Maas verschenen, dus later dan bij Boxmeer ³⁾. Zij openden vrijwel onmiddellijk mitrailleurvuur uit den rand van het dorp Afferden en uit opstellingen langs den kunstweg Venlo—Nijmegen, welk

¹⁾ Hier is de vernieling dus op de voorgeschreven wijze tot stand gebracht. Vergelijk noot ¹⁾ op blz. 335.

²⁾ Sergeant KEMPERS, die toegevoegd was aan luitenant WEIJERMANS, maakte zich bovendien verdienstelijk met het rondbrengen van munitie en het overvaren van wielrijders van 5-2 R.H., die meldden, dat zij de grensoverschrijding hadden vastgesteld. Dit bericht is echter bij C.-3-15 G.B. *niet* doorgekomen.

³⁾ Dit is aannemelijk: 3.50 grensoverschrijding; 40 minuten voor het opruimen der verhakkingen; afstandgrens tot Afferden 8 km. Afstand grens-Heijen is slechts 4 km. Volgens C.-2-15 G.B. is de aanval te Sambek nog later begonnen, daar hij te 5.15 met kapitein AARTS telefoneerde en diens compagnie toen nog niet werd aangevallen.

vuur na 6.00 gesteund werd door geschutvuur van 3,7 pag., mortieren, 8,8 cm pantserprojectielen en (vermoedelijk) 10,5 cm houwitser. Stukken pag. waren o.m. opgesteld bij het veerhuis en in den tuin rondom de kerk en de pastorie te Afferden, alsmede achter den nieuwen rijksweg, juist tegenover kazemat 54 S. De artillerie had stelling genomen in het heuvelterrein ten oosten van paal 107 aan den kunstweg Afferden—Heijen. De sterkte dezer artillerie, die voor den verdediger volkomen onzichtbaar was, is niet bekend. Zij is vermoedelijk zwak geweest.

Als overgangspunt heeft de tegenstander de omgeving van het pontveer uitgekozen ¹⁾, wat — zooals hiervoor op blz. 322 reeds werd uiteengezet — volkomen logisch was. Op dit overgangspunt kon vuur worden gebracht door de kazematten 53 G (dpl. sergeant G. VAN DALEN), 54 S (dienstplichtig sergeant A. J. FLIPSE), 55 G (dienstplichtig sergeant F. VERBURG), 56 S (dienstplichtig sergeant H. VAN DEN BUNGELAAR), 57 G (dienstplichtig sergeant A. MEERMAN) alsmede door het stuk pag. (dienstplichtig korporaal K. FIBBE) en door het stuk 8 staal (dienstplichtig wachtmeester WIJNANDS). Tenslotte was nabij den veerweg de mitrailleur van de politietroepen in een semi-permanente opstelling in stelling gekomen.

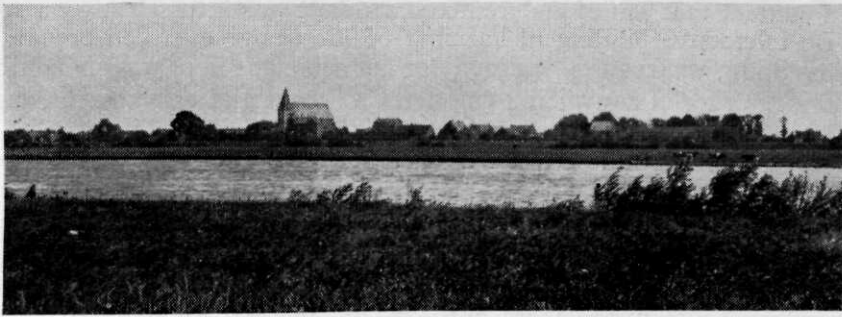
De tactiek van den aanvaller was er hier op gericht om deze vuurorganen buiten gevecht te stellen en daarna met zijn infanterie over te gaan. Hieruit volgt, dat de 2e sectie, die eigenlijk buiten het aanvalspunt lag, aanvankelijk weinig vuur kreeg. Daarentegen werden de vuurorganen der 1e sectie en vooral die der 3e sectie al spoedig zeer hevig onder vuur genomen, voornamelijk door mitrailleurs en pag. De gevolgen bleven dan ook niet uit: de intensiteit van het vuur des vijands was zoodanig, dat iedere schutter, die het hoofd boven een dekking durfde te vertoonen, onmiddellijk onder vuur werd genomen.

Vóór 8.00, n.l. te 7.40, was kazemat 54 reeds buiten werking gesteld; van de bediening sneuvelden de commandant en 2 soldaten en werd de vierde man zwaar en de vijfde onbeteekenend gewond.

De stukken pag. en 8 staal konden niet tot vuren komen. Het stuk pag. stond geladen, terwijl een voldoende hoeveelheid munitie bij het stuk lag; de trekker was 250 meter verder achterwaarts gedekt opgesteld. Hier volgt het levendige relaas van den korporaal-stukscommandant, dat — gezien de overige rapporten — wel een juist beeld geeft van wat de Nederlandsche troepen bij Sambeek te verwerken hebben gekregen.

„Ter controleering van de richtmiddelen besloten een proefschot af te vuren, tevens met het nevenooi merk vast te doen wennen aan het schieten in een besloten ruimte. Onmiddellijk nadat ik dit schot afgevuurd had (ik was bezig met de contrôle) sloeg een Duitsche granaat ongeveer 1 meter voor het schietgat in den grond. Vrijwel direct daarop volgde een tweede schot door het schietgat, welk schot 4 zware I binten van 2 cm dik ijzer doorboorde. Haast te snel om het hier te beschrijven volgde een serie treffers, die ongeveer een kwartier aanhield. Na de eerste schoten direct bevel gegeven het stuk te verlaten en in de schuilloopgraaf te gaan. Zelf mij hierboven uitgewerkt teneinde op te nemen vanwaar wij onder vuur genomen werden. Waarschijnlijk was dit geschut achter het dorp Afferden opgesteld, daar letterlijk niets waargenomen kon worden. Het vuur kwam frontaal. Later ook van rechts en links. Niettemin

¹⁾ Zie afb. 5a en 5b.

Afb. 5a. Gezicht van kazemat 54 S. op Afferden (rechts van de kerk ligt het weggedeelte, waar de Duitsche pag. kanonnen waren opgesteld).

Afb. 5b. Gezicht van het veerhuis bij het pontveer te Afferden op de stelling bij kazemat 55 G.

werden wij zelf zoo goed waargenomen, dat ieder hoofd onder vuur genomen werd."

„Na de eerste heftige kanonnade op de pag.stelling volgde een meer regelmatige beschieting van onze opstelling en van de andere mitrailleurnesten aan het pontveer. Ik nam waar, dat het aantal schoten van Duitsche zijde steeds groeide, terwijl ook het kaliber der granaten zwaarder werd. Waarschijnlijk werd later 10 centimeter geschut gebruikt, terwijl de eerste schoten door 3,7 geschut afgevuurd werden."

„Tijdens de beschieting bleek het noodzakelijk zooveel mogelijk munitie en wapenen enz. uit de opstelling te verwijderen. Daar dit met levensgevaar geschieden moest, wilde ik hiervoor niet iemand aanwijzen, waarom ik dan ook vroeg wie dit vrijwillig op zich wilde nemen. Toen niemand zich hiervoor aanmeldde, heb ik dit zelf gedaan, bijgestaan door mijn chauffeur, den soldaat P. KAMPS."

„Van contact met een of anderen commandant was intusschen geen sprake meer. De telefoonverbinding in kazemat 55 (de eenige over een breedte van minstens 3 km, waarvan de leiding door het schietgat liep) was snel onbruikbaar. Eenige order of aanwijzing van den C.C. werd niet ontvangen, daar een tocht naar ons of een poging daartoe blijkbaar te gevaarlijk was.”

„Ondertusschen nam de beschieting nog steeds in hevigheid toe. Ik besloot tot het uiterste te blijven, daar ik een rechtstreekschen infanterieaanval verwachtte. Omstreeks 8 uur evenwel waren aan Duitsche zijde blijkbaar mortieren of mijnenwerpers in stelling gekomen. Eveneens achter het dorp Afferden, daar zelfs met het gewapende oog niets waargenomen kon worden. Vanzelfsprekend werkte dit op de manschappen eenigszins deprimeerend. Wel werden eenige waarnemers ontdekt, die meestal op honderd en meer kogels getraceerd werden. Halfnegen waren de mortieren zoover ingeschoten, dat onze stelling tot in alle deelen beefde en trilde van de explosies. Tot nog toe had zij zich voortreffelijk gehouden.”

„Toen het gevaar van mortier-inslag te groot was geworden, heb ik in principe besloten terug te trekken, daar verder ter plaatse blijven zinloos was, en, gezien de geringe vuurkracht van mijn groep slechts het, zonder resultaat, offeren van levens zou beteekenen.”

„Voor de stelling te verlaten wilde ik de meest waardevolle deelen van het geschut medenemen, zooals het sluitstuk en de kijker. Het verwijderen van deze onderdeelen was een moeilijke opdracht, daar men er voor moest gaan staan, terwijl van Duitsche zijde het geringste levensteeken waargenomen en onmiddellijk met treffers beantwoord werd. Ook hierbij heeft de chauffeur KAMPS mij geholpen, zoodat het tegen negen uur gelukt was de begeerde voorwerpen uit de stelling te halen. Hierop gaf ik order tot den terugtocht. Een minuut later was onze stelling vernield.”¹⁾

„Deze terugtocht geschiedde over een afstand van ruim 200 meter kruipend, onder voortdurend vuren der mortieren, doch vooral onder een zeer goed gericht vuur van 3,7 geschut. Somsloegen deze granaten slechts 50 cm naast ons in. Dank zij het feit dat deze granaten niet sprongen, werden wij niet gedeerd. Alleen ik zelf had toen reeds eenige schampschoten opgelopen. Ook granaten van zwaarder kaliber kwamen in het grastapijt niet tot ontploffing.”

„Nadat wij de trekker bereikt hadden, heb ik mij via den binnenweg van Vortum naar Sambeek begeven. Op de torenklok van Vortum heb ik den tijd gecontroleerd, het was toen 9.10 uur.”²⁾

„In Sambeek meldde ik mij bij mijn C.C. den Reserve Kapitein H. M. C. AARTS.”

Het in de onmiddellijke nabijheid opgestelde stuk 8 staal heeft zelfs geen proefschot kunnen lossen.

De stukscommandant verklaart hieromtrent:

„Ik moest met mijn vuurmond den aan de overzijde der Maas gelegen veerweg kunnen bestrijken, wat ik ook heel goed kon en zelfs nog \pm 100 m. aan beide zijden van dezen weg. In mijn schootsveld vertoonde zich geen enkele mitr., evenmin een infanterie vuurmond. Onder het aanhoudende mitr. vuur zijn door mij nog pogingen aangewend om den vuurmond op een betere plaats te krijgen,

¹⁾ De bewerker van deze studie trof in het najaar van 1940 de beschadigde geschut-opstelling en de wrakstukken van de affuit nog ter plaatse aan. Zooals meer voorkomt, heeft de stukscommandant psychologisch het noodlottige moment van de vernieling van zijn stuk voorvoeld.

²⁾ Volgens Kapitein AARTS moet dit vroeger zijn gebeurd.

dat lukte niet door de terreingesteldheid, maar vooral door de groote onhandelbaarheid van den vuurmond. Toen hebben wij ons genoodzaakt gezien om met onze karabijnen het vuur op den vijand zoo goed en zoo kwaad als het ging te onderhouden. Munitie daarvoor hadden wij voldoende. De veertig patronen zijn door ons verschoten benevens de doos, die wij later nog gekregen hadden. Het vijandelijke art. vuur was vuur uit infanteriegeschut, te oordeelen naar de gaten die de projectielen sloegen in den bodem. Last van dat vuur heb ik in mijn opstelling niet gehad. Het werd afgevuurd op het [PAG] ¹⁾ en de kazematten, was zeer goed gericht en stelde binnen korten tijd al onze mitr. buiten gevecht."

Omstreeks half tien werd ook de mitrailleur van kazemat 55 G buiten gevecht gesteld door een voltrefter op het wapen. Hierbij werde de kazemat-commandant die persoonlijk den mitrailleur bediende, gewond. ²⁾ Volgens dezen onder-officier is zijn kazemat beschoten door een stuk geschut, dat was opgesteld aan den kunstweg Nijmegen-Venlo op ongeveer 500 meter van kazemat 55 G. Zij vertoont niet minder dan vijftien treffers van pag. projectielen, waarvan 2 op het schietgat.

Reeds lang voor 9.30 was de telefoonverbinding naar den C.C. verbroken. De telefoon, die tevens voor den sectiecommandant diende, was opgesteld in kazemat 55 G, de telefoonlijn werd door het schietgat naar buiten gevoerd.

Bij de 1e sectie werden de drie kazematten eveneens zeer intensief door den vijand onder vuur genomen. De commandant van kazemat 58 S geeft ter zake de volgende beschrijving.

„Omstreeks half vijf ging ik weer in mijn kazemat. Toen verscheen er een schip voor onze kazemat, dat blijkbaar ter plaatse wilde blijven. Ik ging de kazemat uit en heb den schipper bevolen het sluiskanaal (van de stuw) een eind verder in te varen om het schootsveld van mijn mitrailleur vrij te maken, aan welke opdracht prompt werd voldaan. In het westelijke deel van het Sluiskanaal lagen meerdere schepen, die plotseling eigenlijk nergens meer heen konden. ³⁾”

„Nog maar nauwelijks was de boot voorbij gevaren, of op eens knetterde een groote hoeveelheid mitrailleurkogels door het voorste schietgat naar binnen. Toevallig werd niemand geraakt, al bleek later, dat ondergeteekende een schampschot door zijn rechterborst had, en dat er ondiep door zijn rechterbovenarm was geschoten, wat achteraf bekeken, op dat moment moet zijn gebeurd. Maar ik voelde niets op dat oogenblik. Met behulp van BECKERS slaagde ik er in, na het eerst alleen geprobeerd te hebben, het 18 mm dikke stalen luik van het voorste schietgat, dat naar buiten opensloeg, dicht te trekken. Dicht, liet

¹⁾ De opstelling van de 8 staal, waaruit *niet* is gevurd, is dus blijkbaar niet door den tegenstander onderkend.

²⁾ Bij 15 G.B. waren — ingevolge bataljonsorder — alle groepscommandanten in de kazematten, terwijl de opvolgers met de resten van de groepen de S.P.On. bezetten.

³⁾ Reeds lang voor 10 Mei waren door het Algemeen Hoofdkwartier maatregelen getroffen en doorgevoerd om de scheepvaartbeweging op de Maas (en op andere waterwegen) te beperken. Toch waren er op 10 Mei nog vrij veel vaartuigen op de rivier voor allerlei dringend-noodzakelijke transporten, zooals grind- en cementaanvoer voor den kazemattenbouw, aanvoer van steenkool, enz. Deze schepen belemmerden, waar zij ook waren, ons vuur en verkeerden in een weinig-benijdenswaardige positie. Drie schippers betaalden zulks met hun leven, hetgeen temeer te betreuren is, omdat de scheepskapiteins bijna overal groote medewerking hebben betoond, doch het vraagstuk was onoplosbaar: zij waren overal te veel.

Tengevolge van de brugvernielingen over de Maas hebben deze schepen gedurende maanden na 10 Mei op de Maas werkeloos gelegen.

dat luik toch nog een opening, voldoende groot om met het geweer doorheen te richten en te schieten. Wij hadden nog maar net het luik dicht, of de eerste granaat ontplofte er tegen. Daar ik dat luik niet al te goed vertrouwde, zette ik de achterdeur van de kazemat, die op ongeveer dezelfde hoogte lag, open, en dit heeft ons vermoedelijk alle 3 het leven gered! Want een tweede granaat sloeg reeds een groot stuk uit het luik en slechts even later vloog een derde granaat dwars door de kazemat heen in de klimkoker, om daar uit elkaar te springen; wonderlijk genoeg, zondat dat iemand geraakt werd."

„Hierna kregen wij een „vrij rustigen” toestand. Slechts af en toe ontploften granaten tegen of in de nabijheid der kazemat, en hoorden wij het tikken der mitrailleurkogels tegen de wanden daarvan. Wij schoten, zooals wij dat vanaf het begin gedaan hadden, alléén, zoodra wij werkelijk doelen zagen en trefkans hadden, lieten de aanvallers steeds tot \pm 400 m naderbij komen, want wij hadden maar één mitrailleur. Vanuit de steunpunten links en rechts van de kazemat vernamen wij eveneens het regelmatige vuren der geweren."

„Terwijl WOUTERS en BECKERS om beurten den mitr. bedienden en, eveneens om beurten, trommels vulden, nam ik regelmatig alles waar en schoot zelf met mijn geweer op duidelijke doelen."

„Deze „vrij rustige” toestand duurde tot, naar schatting, \pm 8 uur! Want het werd gewoonweg een hel, toen omstreeks genoemd tijdstip onze kazemat speciaal onder artillerievuur genomen werd. Voor zoover uit de kazemat zonder kijker was te beoordeelen, gebruikten onze tegenstanders *hoofdzakelijk* krombaangeschut en mitrailleurs, vermoedelijk zware! Om de 3 à 4 seconden ontploften granaten tegen, op, of direct naast de kazemat. Op een gegeven oogenblik ontplofte een granaat direct vóór onzen mitrailleur in het zand. WOUTERS, die toen achter den mitr. stond, wankelde en greep naar zijn hoofd. Gelukkig geen letsel, alleen wat zand in zijn oogen. BECKERS nam terstond den mitr. over. Wij vuurden trommel na trommel leeg, omdat de tegenstander onder het helse bombardement natuurlijk voorwaarts probeerde te trekken! Doel na doel verscheen en verdween. Alles gebeurde in een razend tempo. Onder alles door nam ik alles waar en schoot met mijn geweer. Een telkens maar weer spatten de granaten met helsch lawaai uiteen. Daartusschen floten en ketsten de mitr. kogels. Toch maakte onze tegenstander geen of weinig vorderingen. Wij hielden hem op \pm 400 m vast. Tot dat op zeker moment een voltreffer onzen mitr. kraakte. Op het zelfde oogenblik vlogen mijn helm, geweer en bril weg; ik voelde overal doffe pijn! Toen ik weer goed bij mijn positieven kwam, lag ik in een heerlijk bed, in den z.g. bomvrijen schuilkelder van het R.K. Ziekenhuis te Boxmeer, en . . . het was enkele dagen later!"

Ook de kazematten 56 S en 57 G werden buiten gevecht gesteld. De mitrailleur van 56 S werd door een projectielscherf vernield, die van 57 G werd te 8.30 door een voltreffer vernietigd. Soldaat A. SMIT verliet de S.P.O. bij 57 G en bracht den in de kazemat gewonden en hulpeloozen sergeant MEERMAN onder artillerievuur in veiligheid, waarna hij naar de S.P.O. terugkeerde en de verdediging voortzette.

Toen de vuurvoorbereiding eenige uren had geduurd, begon 's vijands infanterie te trachten om over de rivier te komen. Zij deed dit, zooals reeds is opgemerkt, nabij het veer (Zie afb. 5b).

Omtrent het uur, waarop deze pogingen begonnen, loopen de meeningen nogal uiteen. Luit. COOPMANS geeft „tegen 10 uur” op, in het rapport van Korporaal

FIBBE, die tot kort voor 9 uur op zijn post bleef, wordt over overgangspogingen nog niet gerept. Vermoedelijk zullen zij wel niet vóór 9 uur zijn ingezet. ¹⁾ Zeker is, dat toen de eerste werd ondernomen, op het overgangspunt alleen nog vuur kon worden gebracht door den zwaren mitrailleur van 53 G., door de lichten mitrailleur van de politietroepen bij het pontveer en door kleine groepjes gewerschutters in de S.P.On. Alle andere wapenen waren niet meer tot vuren in staat.

De bediening van den mitrailleur der politietroepen hield zich kranig. Ondanks hevig vijandelijk vuur in de onmiddellijke omgeving (de tegenstander kon de opstelling blijkbaar niet zoo gemakkelijk vinden als de kazematten), bleef de bezetting onder leiding van Korporaal Bos onversaagd doorvuren. ²⁾ De samenwerking van dezen mitrailleur en dien uit kazemat 53 G deed de eerste aanvalspoging mislukken.

Een tweede poging gelukte, daar de mitrailleur der politietroepen in het ongereede was geraakt en niet tijdig kon worden hersteld. Korporaal Bos en zijn mannen vochten met de geweren verder, doch werden overweldigd. Volgens Korporaal Bos geschiedde dit omstreeks 9.50. Dit uur lijkt alleszins aannemelijk. Volgens ooggetuigen werden de overgangspogingen slechts met enkele rubberbootjes tegelijk gedaan. Toen de tweede poging slaagde, betraden slechts zwakke Duitse patrouilles den oever. De indruk kan niet worden weggenomen, dat toen de S.P.O. voor een groot deel door onze troepen waren verlaten, zooals ook uit het volgende kan blijken.

Luit. COOPMANS had omstreeks 10 uur den C.C. op de hoogte van den toestand gebracht en dezen medegedeeld, dat de linie het wel niet lang meer zou houden. Hij had zich — daar zijn telefoonverbinding al sedert 7.00 defect was — daartoe naar het gehucht Vortum begeven en had daarheen tevens een zwaar gewonden soldaat doen vervoeren. Terugkerende bij zijn sectie wilde hij zich naar zijn eenigen intacten mitrailleur, die van 53 G, begeven. Op weg daarheen werd hij door 2 Duitse groepen gevangen genomen.

Dit lot viel ook ten deel aan de bediening van het stuk 8 staal, de groepen van de kazematten 54 S, 55 G, 56 S, 57 G en 58 S en het personeel der politietroepen. De opgegeven uren variëren tusschen 10 uur en 12 uur.

De C. der 1e sectie, die zonder verbinding met zijn groepen en met den C.C. was en wiens cp. onder vuur lag, is volgens zijn rapport met het hem toegevoegde personeel van 4 man teruggetrokken naar Vortum. Hierbij schijnen zich andere soldaten van de derde sectie te hebben aangesloten. De C.C. vermeldt althans, „dat hij te 9.45 uit Vortum door C.-1e Sectie werd opgebeld. Deze meldde, dat hij aldaar was met \pm 12 man en dat het in de stelling niet meer was uit te houden, daar de kazematten buiten gevecht waren gesteld en er meerdere ernstige gewonden waren ³⁾. De helft van zijn personeel, dat

¹⁾ De Compagnies-commandant geeft aan, dat de eerste (zwakke) overgangspogingen om 8.30 hebben plaats gehad en dat de tegenstander tusschen 9.00 en 9.30 den Westelijken oever der rivier bereikte. Het is uiteraard buitengewoon moeilijk achteraf de juiste tijdstippen vast te stellen, doch het lijkt aannemelijk, dat de overgang te ongeveer 9.45 is gelukt. Volgens inwoners waren de Duitschers te 10.00 n.l. te Vortum, volgens soldaten en ooggetuigen zijn ze na den overgang onverwijd in de richting Vortum gereden.

²⁾ Het politieposthuis werd in elkaar geschoten en bedolf gedeeltelijk de gevechtsopstelling. Deze zelf kreeg een voltreffer op de dekking, die een ijzeren plaat deed scheuren. Twee der korporaals werden licht gewond.

³⁾ In zijn rapport meldt deze officier, dat van zijn sectie niemand sneuvelde en dat er twee gewonden waren, die onderscheidenlijk een oog en twee vingers misten.

zich bij den Cp. van den sectiecommandant had verzameld, was hij onderweg kwijt geraakt. Zij waren onderweg hevig beschoten."

Kapitein AARTS droeg hem op voorloopig te Vortum te blijven en probeerde instructies aan den B.C. te vragen, wat mislukte, daar het postkantoor te Boxmeer inmiddels door de Duitschers was bezet. (Dit geschiedde volgens het P.T.T.-personeel om 9.50 precies).

Kazemat 53 G had verschillende vuurmonden (o.a. met een vizierstand van 1400 tot 1500 meter) en overgangspogingen onder vuur genomen en daarbij zelf meerdere treffers gekregen, waarvan één het vizierglas verbrijzelde. Later werden overgangspogingen op 1000 meter afstand bestreden, dit is dus nabij het veer. De mitrailleur, die blijkbaar geleden had van een der treffers, weigerde telkens, maar de bediening hield vol.

Sergeant VAN DALEN en 5 van zijn mannen zijn tot 11.45 op hun post gebleven en daarna teruggetrokken. Zij kwamen 's avonds om 19.00 te Deurne aan. De overigen waren reeds vóór 11.45 verdwenen.

Bij de 2e Sectie verliep de morgen vrij rustig. De tegenstander deed hier geen overgangspogingen en het artillerievuur op de drie kazematten werd eerst vrij laat, vermoedelijk omstreeks 10 uur, geopend. De mitrailleur van kazemat 60 S werd te ongeveer 11 uur door een voltrefter buiten gevecht gesteld, terwijl kazemat 59 S een voltrefter kreeg, die de geheele bediening verwondde. Het is niet bekend, of de mitrailleur nog intact was.

Omstreeks 10 uur zond Luitenant WEIJERMANS, die tot dat uur geregeld telefonisch met den C.C. in verbinding had gestaan, eerst een soldaat en later een sergeant als ordonnans weg. Beiden keerden niet terug. Toen hij daarna zelf contact ging opnemen, viel hij in handen van een Duitse sectie.

De bezettingen van kazematten 60 S en 130 G werden resp. omstreeks 12.30 tot 13.00 krijgsgevangenen gemaakt. Vermoedelijk is dit dezelfde Duitse groep geweest, die om 14.15 de bezetting van kazemat 61 S van de nevencompagnie gevangen nam (zie blz. 336).

Thans rest nog om na te gaan, wat er op den cp. van den C.C. is voorgevallen.

Kapitein AARTS vernam te 5.30 van C.-II-26 R.I. te Haps, dat de brug bij Gennep onvernield in 's vijands handen was. Omstreeks 6.00 viel artillerievuur in het dorp Sambeek bij de kerk en bij den korenmolen; een burger werd hierbij door een granaatscherf gedood. Een stal werd in brand geschoten. De C.C. beschouwde dit vuur als storend vuur en liet schuttersputten door het personeel van zijn staf graven. Hij hoorde tevens, dat de beschieting der kazematten in hevigheid toenam.

Omstreeks 6.30 deelde kazemat 55 G mede, dat de derde sectie zwaar onder vuur lag. Dit was het laatste bericht van die zijde; toen de C.C. om 7.00 de kazemat opriep, kreeg hij geen gehoor meer.

C.-2e sectie meldde, dat bij hem alles nog rustig was.

Om 8.00 wist de motorordonnans LENSSEN den C. der 3e sectie te bereiken. Zulks moest gedeeltelijk kruipende gebeuren, waarbij het versiersel hem van de helm werd geschoten. Teruggekomen, bracht hij den C.C. rapport uit, die den indruk kreeg, dat verschillende kazematten van de 3e sectie al buiten gevecht waren. Hij berichtte zulks via den post der politietroepen bij de Witte Brug aan den bataljonscommandant.

Even over negenen meldde zich Korporaal FIBBE van de pag. met zijn per-

soneel bij Kapitein AARTS. Deze, zelf niet meer over pag.geschut beschikkende en wetende, dat bij 2-15 G.B. 2 stukken waren ingedeeld, droeg aan den korporaal op zich te Boxmeer bij Kapitein VAN HOUWENINGE te melden ¹⁾.

Iets later belde Luitenant COOPMANS op uit Vortum en deelde mede, dat hij met een zwaar gewonde in Vortum was, dat alleen kazemat 53 G van zijn sectie nog vuurde en dat de stelling n.z.m. niet lang meer te houden zou zijn. Kapitein AARTS meldde hierop aan den B.C., dat de kazematten 54 S, 55 G, alsmede de stukken 8 staal en pag. buiten gevecht waren en dat zulks vermoedelijk ook met enkele kazematten der 1e sectie het geval was, omdat het vuur naar het Noorden was verlegd (Luit. WEIJERMANS had toen juist gemeld, dat ook zijn sectie werd beschoten). Volgens Kapitein AARTS is deze mededeeling om 9.05 uitgegaan.

Vervolgens kwamen eenige meldingen binnen betreffende den toestand bij de nevencompagnie (2-15 G.B.) en wel achtereenvolgens:

om 9.10 van den centralist te Boxmeer, dat vijand over de Maas kwam en reeds in Boxmeer was ²⁾;

om 9.30 van een artillerist, die op een uitgeput paard kwam melden, dat de Duitschers in Boxmeer waren en dat hij tusschen Boxmeer en Sambeek hevig was beschoten (dit moet een der stukrijders van Luitenant GARVELINK zijn geweest);

om 9.50 van den eigen centralist, dat de post Witte Brug geen gehoor meer gaf; even later gaf het postkantoor te Boxmeer geen gehoor meer; het was blijkbaar door den vijand bezet ³⁾.

Even te voren had Lt. RAUCH gemeld, dat hij tot Vortum was teruggegaan.

De beide ordonnansen, die Luitenant WEIJERMANS na 10 uur heeft uitgezonden (zie blz. 344) hebben Kapitein AARTS wel bereikt. Soldaat VROON meldde zich te 10.20. Hij deelde mede, dat de kazematten der 2e sectie hevig onder vuur lagen, evenals de weg naar de stuw, alsmede, dat kazemat 59 S vermoedelijk buiten gevecht was gesteld.

De compagnies-commandant, die verklaart, dat „de stemming op zijn Cp. steeds nerveuzer werd”, overwoog, dat hij geen enkel bevel van zijn B.C. kreeg, dat de 1e sectie was teruggegaan naar Vortum, dat van de 3e sectie nog slechts 1 kazemat intact was en dat de vijand bij Boxmeer over de Maas was en het dorp had bezet. Aan de Maas werd bijna geen infanterievuur meer gehoord, terwijl burgers mededeelden, dat de Deutsche troepen uit Boxmeer naar Sambeek oprukten.

Kapitein AARTS besloot — gelet op het vorenstaande — om met de resten der compagnie terug te gaan naar St. Anthonis. Hij zond ordonnans VROON naar Luitenant WEIJERMANS om dezen een marschweg en verzamelpunt op te geven, doch deze poging mislukte ⁴⁾. Luitenant RAUCH hoopte hij onderweg te vinden, daar hij vermeende, dat deze Vortum in W. richting had verlaten. ⁵⁾ Omstreeks 10.45 werd de Cp. verlaten. ⁶⁾ De commandogroep telde toen 12 man.

¹⁾ Toen de trekker met personeel in Boxmeer aankwam, stuitte men op Deutsche troepen, die het vuur openden. Korporaal FIBBE werd daarbij zwaar gewond.

²⁾ Hiermede is blijkbaar de afdeeling bedoeld, die zich om 8.30 bij de Weyer bevond (zie blz. 334).

³⁾ Dit moet de groep zijn geweest, die om half tien in het Hotel Riche naar den Cp. van C.-2-15 G.B. zocht (zie blz. 334).

⁴⁾ VROON is later weer bij den Cp. teruggekomen. De stuw was niet meer te bereiken. Hij was door een artillerietreffer van de fiets gesmeten en verspeelde helm en gasmasker.

⁵⁾ Een motorordonnans had zulks ten onrechte gemeld.

⁶⁾ Volgens berichten van burgers bezetten de Duitschers — komende van Vortum — om 10.50 Sambeek.

Bij den terugtocht ondervond men veel oponthoud door de vernielde bruggen. Toen Oploo bereikt werd, vreesde de C.C., dat St. Anthonis al in Duitse handen zou zijn en trok hij met zijn troepje via de Rips en Bakel naar Elzendorp in de Peel-Raamstelling, waar hij bij Staf-I-13 R.I. werd ingedeeld.

8. De gebeurtenissen bij Staf en I-15 G.B.

Zoals reeds werd medegedeeld, viel I-15 G.B. eigenlijk buiten het vak, waarin de tegenstander optrad. Wel had even na 4 uur eenige patrouilleactie plaats nabij het pontveer van Vierlingsbeek, doch hieraan werd spoedig een einde gemaakt. De pont werd vernield.

De verbinding met den B.C. te St. Anthonis was spoedig verbroken; dank zij de bemiddeling van een post der militaire politie (vermoedelijk die bij Witte Brug) werden berichten doorgezonden.

Later — toen Boxmeer in 's vijands handen was — faalde ook deze methode. De C.C. zocht toen over Maashees verbinding met C.-I-41 R.I. te Venray en hield dezen op de hoogte.

Bij de Noordelijkste sectie van s.m.i. A. J. SAAKES (van Z. naar N. kazematten 51 S, 131 G en 52 G, elk bezet door een lichten mitrailleur) verschenen al omstreeks half 5 verkenningspatrouilles, waarop het vuur werd geopend. Omstreeks 6 uur werd de sectie beschoten door pag. kanonnen en vielen enkele lagen artillerievuur, doch zonder de kazematten te raken. Wel kreeg kazemat 51 S eenige pag. treffers en werd de lichte mitrailleur tweemaal door een scherf getroffen, doch weer hersteld. ¹⁾ De C. van kazemat 51 S nam persoonlijk met zijn mitrailleur een pag. kanon onder vuur en noodzaakte dit tot stellingverwisseling. Omstreeks 10.30 tot 11.00 verdween de tegenstander tegenover de sectie; hij vertoonde zich verder niet meer. ²⁾

Omstreeks 12.00 ontving de C.C. bericht van C.-I-41 R.I., dat Boxmeer, Sambeek, St. Anthonis, Lottum en Grubbenvorst in Duitse handen waren (voor wat betreft St. Anthonis was dit bericht onjuist) en dat I-15 G.B. verder onder de bevelen van C.-I-41 R.I. stond. Deze gelastte een paar uur later, dat de linkervleugel der kazemattenlinie van I-15 G.B. moest worden ontruimd en dat de bezetting stelling moest nemen in den Noord-rand van Vierlingsbeek om een eventueel uit het Noorden komenden tegenstander op te houden. Voorts moest C.-I-15 G.B. den terugtocht der compagnie voorbereiden. Een en ander geschiedde.

Omstreeks 15.00 kwam het bevel om met de compagnie over Overloon, Merselo en Kraayenhout naar Deurne terug te gaan en daarbij de Noordelijke flank van I-41 R.I. (dat eveneens naar Deurne terugging) te beschermen.

Nadat het sluitstuk van het stuk 8 staal uit het kanon was genomen (men kon het stuk niet meenemen), marcheerde de compagnie af om 16.30. Daar de harde weg naar Overloon versperd was, bereikte zij langs boschwegen den harten weg Overloon—Merselo en vandaar Deurne, waar de C.C. zich te ruim 19.00 bij C.-I-41 R.I. meldde.

De compagnie had 2 gewonden, o.w. de mitrailleursschutter van kazemat 131 G, dpl. LABAN, die ondanks zijn verwonding op zijn post bleef. Voorts waren 1 korporaal en 2 man vermist, die evenwel later weer terecht zijn gekomen.

¹⁾ Ook de lt. mitr. van 131 G werd beschadigd, doch kon blijven doorgaan.

²⁾ Blijkbaar omdat de overtocht bij Sambeek was gelukt.

De staf van 15 G.B. verbleef te St. Anthonis. Een patrouille der militaire politie was opgesteld aan de Witte Brug en later te Halfweg. C.-Vak Erp, onder wien Majoor ALMA ressorteerde, had C.-15 G.B. opgedragen om op zijn cp. te blijven en zooveel mogelijk berichten te zenden.

Te 13.30 was er nog telefonische gemeenschap met de politietroepen te Halfweg. De uit Boxmeer oprukkende Deutsche troepen zijn echter van de Witte Brug over landwegen naar Ledeacker en Wanroy opgerukt. ¹⁾ Dit was bij St.-15 G.B. te omstreeks 14.00 bekend.

Om 15.00 rukte een Deutsche sectie St. Anthonis binnen uit de richting Ledeacker, juist toen Majoor ALMA — terugkeerende van een verkenning richting Witte Brug — het bevel van C.-Vak Erp kreeg om terug te trekken. ²⁾ C.-15 G.B. had een gedeelte der auto's en de motorrijwielen, alsmede de kasgelden, tijdig in veiligheid laten brengen, doch viel met zijn staf in Deutsche handen.

Er is te St. Anthonis, op een enkele schermutseling na, niet gevochten. Immers 5 E.W. dat met de kantonnementsbewaking belast was geweest, was volgens instructie vertrokken, zoodat buiten het bureelpersoneel geen troepenafdeeling in St. Anthonis beschikbaar was.

9. Beschouwingen.

Zooals uit Bijlagen I en II blijkt bedroegen de verliezen:

bij 2-15 G.B.: 7 gesneuvelden en 10 gewonden;

bij 3-15 G.B.: 3 gesneuvelden en 12 gewonden.

Het gros der compagnieën geraakte in krijgsgevangenschap, slechts enkelen gelukte het om de Peel-Raamstelling te bereiken.

Treffend is het zeer hooge verlies-percentages van het kader. Onder de 10 gesneuvelden bevinden zich 2 sergeanten, onder de 22 gewonden niet minder dan 8 sergeanten en 4 korporaals. Voorts valt het op, dat bijna alle verliezen zijn geleden door het personeel, dat in de kazematten was. Zulks verklaart ook het hooge verliescijfer van de sergeanten, die immers achter hun mitrailleur in de kazemat waren. Een en ander toont overtuigend aan, hoe de kazematten onder vuur hebben gelegen.

Zulks blijkt ook uit onderstaand staatje betreffende vernielde wapens.

Wapen	Totaal aantal	Vernield door vij. vuur	Door eigen personeel vernield	In 's vijands handen gevallen of onbekend
Lt. mitr.	19	10	2	7
Zw. mitr.	7	2	4	1
8 staal	1	—	—	1
6 veld	1	—	—	1
3,7 pag.	3	1	1	1

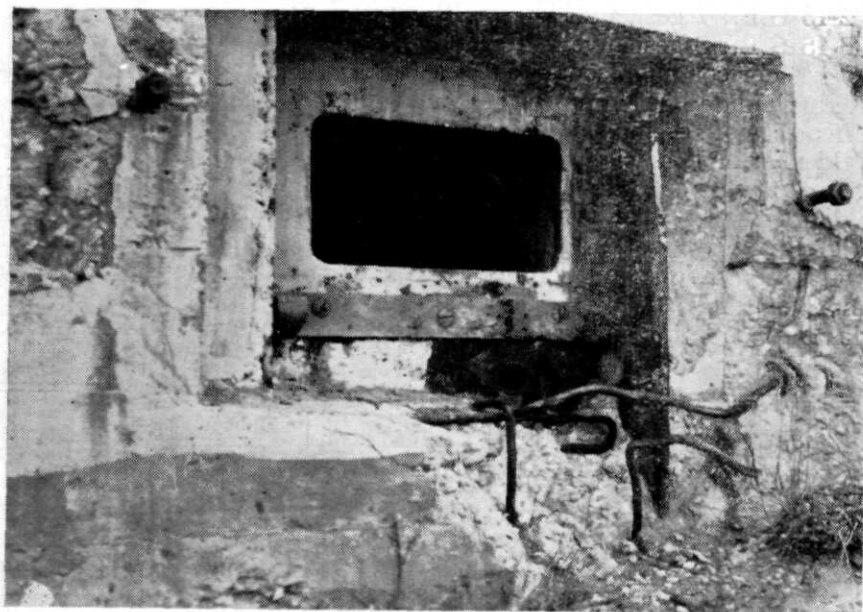
Hier volgt een overzicht van de beschadiging der kazematten:

¹⁾ Zij sloten zich later te Mill bij hun divisie, die over de brug bij Gennep was getrokken, weer aan.

²⁾ Dit bevel kwam per ordonnans, daar de telefonische verbinding met Erp reeds lang was gestoord.

Afb. 6. Zuidelijke wand van kazemat 59 S.

Afb. 7. Voorwand van kazemat 58 S.

2-15 G.B.

73 B, 72 S, 71 S 70 G, 69 S, en 68 G geen zichtbare treffers.

67 S. Voorwand geheel vernield door vele treffers van 8,8 cm., waarvan 2 doorboringen, nl. 1 door het schietgatraam en 1 door het beton. ¹⁾

¹⁾ Voor de foto's van de kazematten 67 S, 66 S en 65 B wordt verwezen naar „Onze Eeregalerij” in De Militaire Spectator van Januari 1941, No. 1.

Afb. 8. Zuidelijke wand van Kazemat 58 S.

Afb. 9. Voorwand en Zuidelijke wand van kazemat 56 S.

66 S. Voorwand en Zuidelijke wand zwaar beschadigd door vele treffers. In den voorwand 2 voltreffers door het schietgatraam, in den Zuidelijken wand 6 flankerende treffers op het schietgatraam. ¹⁾

129 G. Enkele art. treffers op het beton en een aantal mitrailleurtreffers. Voorts vele trechters van mortiervuur in de naaste omgeving.

65 B. Voorliggende betonverzwaring zeer zwaar beschadigd door artillerievuur. Door een voltreffer in het schietgat inwendig vernield; achterdeur verbogen.

¹⁾ Zie noot ¹⁾ op blz. 348.

Afb. 10. Voorwand van kazemat 54 S.

Het inwendige der kazemat heeft gebrand. De nabijgelegen hoeve Groot-Mazenburg is verwoest. ¹⁾

64 B, 63 B, 62 G, en 61 S. Geen zichtbare treffers.

3-15 G.B.

60 S. Aantal pag. treffers op den zuidelijken wand, waarvan 1 op het schietgat-
traam; 1 voltreffer in de kazemat.

130 G. Geen zichtbare treffers.

59 S. Enkele pag. treffers op den zuidelijken wand; voltreffers door schiet-
gattraam; uitwerking binnen in de kazemat (zie afb. 6).

58 S. Op zuidelijken wand treffers van 8,8 cm., waarvan 1 het schietgat-
traam doorboorde; op voorwand verscheidene art. treffers, waarvan één het
schietgattraam doorboorde; op noordelijken wand mitrailleurtreffers (zie afb.
7 en 8).

57 G. Vele pag. treffers op het beton, zoomede op en rondom de schietgat-
mondung; de boldoorvoering van den mitrailleur is doorboord.

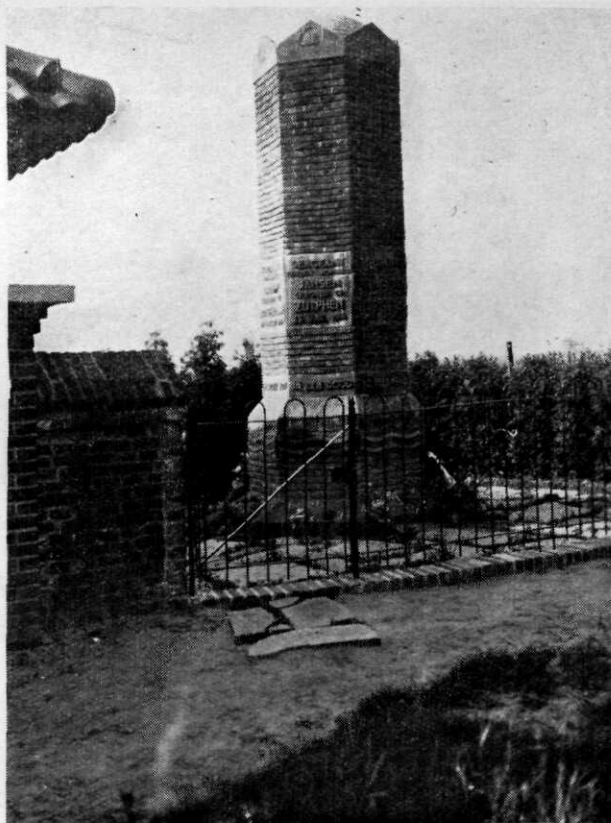
56 S. Zuidelijke wand en voorwand zwaar beschadigd door pag. vuur (zie
afb. 9).

55 G. 15 art. treffers, waarvan 2 op het schietgat.

54 S. Voorwand zwaar beschadigd door art. vuur; 13 treffers op schietgat-
traam, waarvan 12 doorboringen achterwand aan binnenzijde kazemat zwaar
beschadigd door scherfwerking. Noordelijke wand enkele treffers en mitrailleur-
treffers. Rondom de kazemat trechters van mortierprojectielen. (zie afb. 10).

53 G. Enkele art. treffers op en om de schietgatmondung.

¹⁾ Zie noot ¹⁾ op de bladzijde 348.

Afb. 11. Gedenkteeken op de R.K. begraafplaats te Boxmeer. (zevenzijdige zuil).

Wat den tegenstander betreft, deze is waarschijnlijk tegenover Boxmeer en Sambeek opgetreden met een gevechtsgroep van de divisie, die met haar hoofdmacht volgens de as Gennep-Oeffelt-Mill is opgerukt. Die gevechtsgroep heeft waarschijnlijk de sterkte gehad van een regiment infanterie, dat door een belangrijke macht aan artillerie werd gesteund. Na het forceeren van den overgang zijn de onderdeelen van deze gevechtsgroep bij pl. 150 en bij het pontveer van Afferden met vloten, samengesteld uit rubberbooten overgezet. Zij marcheerden over Boxmeer naar de Witte Brug, vandaar over landwegen naar Mill, waar zij blijkbaar bij de divisie aansloten. Een en ander geschiedde nog op Vrijdag 10 Mei 1940.

Bijlage I

LIJST VAN GESNEUVELDE EN GEWONDE MILITAIRES IN HET GEVECHT BIJ BOXMEER OP 10 MEI 1940

Gesneweld.

Dpl. soldaat	ALERS, G. A.	kazemat 67.
Dpl. soldaat	VAN DEN BREEKEL, J. J.	nabij het pontveer.
Dpl. soldaat	GROEN, J.	stuk pag.

Afb. 12. Kruis bij kazemat 54 B.

Dpl. sergeant	JANSEN, H. B.	C.-kazemat 66.
Dpl. soldaat	PRINS, J.	stuk pag.
Dpl. soldaat	SMALING, J.	S.P.O. 67
Dpl. soldaat	SMITS, TH.	kazemat 67.

Gewond. (voorloopige lijst).

Dpl. sergeant	BRANDS, M. J. C.	C.-kazemat 129
Dpl. soldaat	BROUWERSHAVEN, J.	kazemat 65.
Dpl. soldaat	CLEEF, P.	S.P.O. 67.
Dpl. soldaat	VAN DEE, E. D.	kazemat 66.
Dpl. sergeant	MOSTERT, H.	C.-kazemat 67.
Sergt.Cap.	VAN ROOIJEN, J. M. A. F.	C.-kazemat 65.
Dpl. soldaat	RIJNDERS, W.	kazemat 65.
Dpl. soldaat	SMITS, E.	kazemat 65.
Dpl. soldaat	WALGAARD, E.	kazemat 66.
Dpl. korporaal	WEIJMANS, C. N.	S.P.O. 67.

Noot. De bediening van kazemat 65 B werd gewond, nadat zij de kazemat had verlaten. Sergeant-Cap. VAN ROOIJEN trof in het terrein den zwaargewonden soldaat BROUWERSHAVEN aan, die door pijn en bloedverlies het bewustzijn verloor; hij nam dezen op zijn rug en wist op deze wijze zijn ondergeschikte door het vijandelijke artillerievuur heen in de richting Boxmeer te vervoeren. Voor hij die plaats bereikte, werd hij evenwel krijgsgevangen gemaakt.

Bijlage II**LIJST VAN GESNEUVELDE EN GEWONDE MILITAIRES IN HET GEVECHT
BIJ SAMBEEK OP 10 MEI 1940***Gesneuweld.*

Dpl. sergeant	FLIPSE, A. J.	C.-kazemat 54.
Dpl. soldaat	HENDRIKS, H. TH.	kazemat 54.
Dpl. soldaat	MEIJBOOM, G. J. M.	kazemat 54.

Gewond. (voorloopigelijst).

Korporaal	Bos, J. J.	C.-Politietroepen.
Korporaal	VAN ESSEN, P. T.	Politietroepen.
Dpl. korporaal	FIBBE, K.	Stuk pag.
Dpl. soldaat	FORTIER, P. J. A.	?
Sergeant-cap.	VAN HEENS, A.	C.-kazemat 59.
Dpl. soldaat	VAN KOLCK	kazemat 59.
Dpl. soldaat	LINK, G. A.	kazemat 59.
Dpl. soldaat	RONGEN, G. H.	kazemat 54.
Dpl. sergeant	SCHOEMAKERS, N. J.	S.P.O. van kazemat 59.
Dpl. sergeant	VERBURG, P. D.	C.-kazemat 55.
Dpl. sergeant	MEERMAN, C.	C.-kazemat 57.
Dpl. sergeant	WEVERS, J. H.	C.-kazemat 58.

Bijlage III.

GEGEVENS BETREFFENDE DEN MUNITIEVOORRAAD BIJ 2-15 G.B.

De munitievoorraad, welke zich in de kazematten bevond, was:

- a. In elke lt. mitr. kazemat:
22 trommels à 97 patr.	S. no. 1 M.	= 2134 patronen.
1 kist à 2400 patr.	S. no. 1 M.	= 2400 „
1 kist à 1920 patr.	S. No. 1	= 1920 „
	Totaal	6454 patronen.
- b. In elke zw. mitr. kazemat:
16 banden à 215 patr.	S. no. 23	= 3440 patronen.
2 kisten à 6 banden		= 2580 „
	Totaal	6040 patronen.
- c. Bovendien bevonden zich in elke S.P.O. 2 à 3 dozen à 240 patronen. S. No. 1, terwijl iedere S.C. de beschikking had over 70 handgranaten No. 3, waarvan er 9 in iedere kazemat waren.

Bijlage IV.

OVERZICHT VAN DE VERBINDINGEN IN HET VAK 2-15 G.B.

De telefonische verbindingen in het vak van 2-15 G.B. waren:

- I. Aan de Westzijde van de Maas:
- Rijkstelefoonverbindingen over de M.C.P.-Boxmeer naar de cp.-2-15 G.B. met:
 - S.C.-2,
 - Kazemat 129,
 - S.C.-4,
 - Kazemat 69,
 - Kazemat 71.
 - Veldtelefoonverbindingen:
 - S.C.-1 met S.C.-2,
 - Kazemat 64 met kazemat 65,
 - S.C.-3 met kazemat 129,
 - S.C.-5 met kazemat 71.
 - Ordonnansen verbindingen:
 - S.C.-1 met kazematten 61, 62 en 63, afstand 100 m,
 - S.C.-2 met kazemat 64, afstand 5 m,
 - S.C.-3 met kazematten 66, 67 en 68, afstand 150 m,
 - S.C.-4 met kazemat 70, afstand 100 m,
 - S.C.-5 met kazematten 72 en 73, afstand 150 m.
- II. Aan de Oostzijde van de Maas:
- Rijkstelefoonverbindingen over de M.C.P.-Boxmeer naar de cp. 2-15 G.B. met:
 - Verhakking 1607,
 - Stationswacht Gennep.
 - Ordonnansenverbindingen met:
 - per motorordonnans van het G.W.D. naar verhakking 1607.

EERE-GALERIJ

VAN

DE MILITAIRE SPECTATOR

HELDENMOED VAN NEDERLANDERS IN DEN OORLOG

10-14 MEI 1940

4. DE HELDEN VAN KAZEMAT 65B

(foto Starink)

N. J. HEINTJES

In de Januari-aflevering van ons tijdschrift werd een beschrijving gegeven van de verdediging van kazemat 65 B nabij Boxmeer. Daarin werd medegedeeld, dat de zware mitrailleur na een langdurige artilleriebeschieting uiteindelijk werd vernield, waarna de bezetting de kazemat verliet.

Het is nadien gebleken, dat de geschiedenis van deze kazemat nog een vervolg heeft, dat waardig aanpast bij datgene, wat reeds bekend was.

(foto Pape)

C. PAPE

Zoals reeds in de voorafgaande studie over de gevechten bij Boxmeer en Sambeek werd vermeld (zie blz. 336), was kazemat 62 G ¹⁾ bezet door een zware mitrailleur, die in Zuidelijke richting moest vuren, doch daar geen doelen vond. De bezetting van deze kazemat en van de daarbij gelegen S.P.O. heeft de beschieting van kazemat 65 B dus voor haar oogen zien afspelen. Desondanks hebben 2 moedige soldaten, de zware mitraillisten A. N. J. Heintjes en C. Pape zich, toen kazemat 65 B zweeg, gemeld bij hun Sectiecommandant en hem gevraagd deze kazemat te mogen bezetten om de verdediging verder te voeren. Na verkregen toestemming trokken deze beide flinke kerels uit de rustige sfeer van kazemat 62 G door het geheel open terrein langs de Maas over 1500 meter naar 65 B. Zij zochten vrijwillig het gevaar op. Wat zij daarbij meemaakten, zullen wij hen met hun eigen woorden laten beschrijven.

Heintjes schrijft ter zake:

Ik heb, zoals U reeds bekend, op den morgen van den 10den Mei 1940 omstreeks 11 uur toestemming gevraagd, aan mijn Sectiecommandant, om kazemat 65 te mogen gaan bezetten, aangezien deze kazemat zweeg en de vijand daar een aanval deed.

Toestemming hiervoor heb ik toen verkregen, en ben hierop met Pape naar bedoelde kazemat 65 gegaan, welke op ongeveer 1½ km afstand van kazemat 62 gelegen is.

¹⁾ Verwezen wordt naar de kaarten, behorende bij de voorafgaande Studie over de gevechten bij Boxmeer en Sambeek.

Na ongeveer 200 meter in de richting van kazemat 65 geloopt te zijn, zijn wij beschoten, waarschijnlijk met een mitrailleur, daar de kogels vrij regelmatig om ons heen floten. Dit is op dien tocht nog verschillende malen gebeurd, doch door ons steeds vlug te verplaatsen, ontkwamen wij hieraan. Op ongeveer 300 meter afstand van kazemat 65 gekomen, viel er tamelijk snel artillerievuur om ons heen, hetwelk wij ontkwamen door, zoals ons geleerd was, in een granaattrechter te springen.

In een vuurpauze zijn wij hierop naar kazemat 65 gegaan, waarop wij hierin sprongen om te trachten den mitrailleur van bedoelde kazemat te gebruiken, hetwelk niet mogelijk bleek te zijn, daar de watermantel van dit wapen en de loop geheel vernield bleken.

Ik heb daarop een door mij daar ter plaatse gevonden karabijn en munitie gegrepen, waarop ik naast de kazemat gelegen de inmiddels overvarende Duitschers onder vuur nam, met merkbaar resultaat.

Na dit naar schatting 20 minuten te hebben volgehouden, bleek, dat de vijand reeds aan onze zijde van de Maas was, daar ik ze aan alle zijden om mij heen zag, waarna ik mij op herhaalde sommatie heb overgegeven.

P a p e geeft het volgende relaas:

In antwoord op Uw schrijven deel ik U mede, dat ik mij met dpl. soldaat Heintjes als vrijwilliger bij mijn sectiecommandant heb gemeld, waarna wij toestemming verkregen om naar kazemat 65 te gaan, daar die na hevige vuren sinds eenigen tijd zweeg. Nadat wij ons met eenige pakjes noodverband en een draadtang, benevens onzer verdere gevechtsbepakking op weg begeven hadden, moesten we al heel gauw de ons sinds maanden geleerde theorie van „looppas” en „dekken” in practijk brengen, daar er nog steeds op onzen marschweg gevuurd werd. Meer kruipend als loopend bereikten we echter zonder ongelukken kazemat 65, die verlaten bleek te zijn, hoewel er duidelijk de sporen van een hevigen strijd te zien waren, waarvan een menigte leeg patroonhulzen de stille getuigen waren.

De kazemat schijnt echter in goede orde verlaten te zijn, want de slotdeelen van den zwaren mitrailleur waren verwijderd, evenals de afstandsmeter, waarvan alleen de leeg huls nog maar te vinden was. Daar er voor ons dus niets meer te doen was, begaven wij ons op den terugweg met het plan ons weer bij onzen sectiecommandant te melden, wat echter niet meer gelukt is, omdat wij, na eenige meters van de kazemat verwijderd te zijn, plotseling drie vijanden ontdekten, die zich langzaam in onze richting bewogen, zonder ons nog opgemerkt te hebben, terwijl er tevens van de andere zijde nog drie Duitschers per motor met zijspan naderden; die strijd was ons echter te ongelijk, daar mijn kameraad met karabijn en ik slechts met een pistool bewapend was, zoodat het ons beter leek om hulp te gaan halen, zoodra we er ongezien tusschen uit konden komen.

Na eenigen tijd onbeweeglijk gelegen te hebben, kon ik mij ongezien terug trekken, waarna ik via het dorp naar onze eigen kazemat terug wilde keeren. In het dorp wachtte mij echter een pijnlijke teleurstelling, want daar vernamen wij, dat het heele dorp reeds overgegeven was.

DE GEVECHTEN OP EN OM HET VliegVELD OCKENBURG EN IN
LOOSDUINEN EN OMGEVING, door res. kapitein B. J. H. ROOSMALEN.

VERBETERING

In bovenvermeld artikel in De Militaire Spectator van Augustus 1941, no. 8, staat op blz. 289, regel 11 van onder C.-RGr., wat moet zijn C.-I-R.Gr.

Op de bij dit artikel behorende Schets II is het rood abusievelijk op een verkeerde plaats gedrukt. Een verbeterde afdruk van Schets II is bij het September-nummer gevoegd. Ter voorkoming van misverstand verzoeken wij den bij het Augustus-nummer gevoegden misdruk te vernietigen.

Voorts wordt meegedeeld, dat de schetsen niet zijn van het Hoofdregelingsbureau, doch van den schrijver en op dat bureau overgeteekend.

Betaling Abonnement 4e kwartaal 1941

Tot 6 Oct. a.s. bestaat gelegenheid het abonnement voor het 4e KWARTAAL 1941 à f 2.63 (binnenland) te voldoen per postwissel of door overschrijving op postrekening 44715 ten name van Moorman's Periodieke Pers N.V. met vermelding: „abonnement De Militaire Spectator 4e kwartaal 1941”.

Na dien datum zal over het abonnement, verhoogd met 15 cent incassokosten, per kwitantie worden beschikt.

Aan abonné's die gebruik wenschen te maken van automatische gireering, zenden wij gaarne een **ingevuld machtigingsformulier**.

ADMINISTRATIE „DE MILITAIRE SPECTATOR”

Zwarteweg 1, Den Haag.

LEVERANCIERS AAN HET LEGER

N.V. P. BERGSTEIN, HANDELMIJ, KERKRADE

Vertegenwoordiger van

**DYNAMIT ACTIEN GESELLSCHAFT
VORMALS ALFRED NOBEL & CO.**

Levert

Alle gewenschte springstoffen en ontstekingsmiddelen

Voor:

Jams
Appelmoes
Appelstroop
Vruchten op sap
Vruchtenwijnen
Vruchtensappen
Limonades

**N.V. TRICOTAGEFABRIEK VOORHEEN
FRANS BEEREN & ZONEN**

WEERT

TRICOT-ONDERGOEDEREN